

รายงานสรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง
ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓
ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม ๒๕๖๑
ณ เขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.)
สิงหาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

	หน้า
❖ รายงานสรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ ระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ เขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส	๑
๑. ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง	๒
๒. ผลสรุปการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง	๘
๒.๑ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑	
๒.๑.๑ ช่วงการเสวนา	๘
๒.๑.๒ ช่วงการแบ่งกลุ่ม (ประชุมกลุ่มย่อย)	๑๙
๒.๒ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๒	
๒.๒.๑ ช่วงการเสวนา	๒๓
๒.๒.๒ ช่วงการแบ่งกลุ่ม (ประชุมกลุ่มย่อย)	๓๑
๒.๓ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓	
๒.๓.๑ การลงพื้นที่เพื่อศึกษาการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง	๓๗
๒.๓.๑ ป่าภูเกลาและช่วงการเสวนา	๔๐
๒.๓.๒ ช่วงการแบ่งกลุ่ม (ประชุมกลุ่มย่อย)	๕๑
๓. ตารางสรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ เขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส	๕๗

ภาคผนวก

- ❖ กำหนดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง
 - การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑
 - การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๒
 - การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓
- ❖ ผลการอภิปรายกลุ่มของการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑
- ❖ ผลการอภิปรายกลุ่มของการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๒
- ❖ ผลการอภิปรายกลุ่มของการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓
- ❖ คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ที่ ๑๔๔/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐

รายงานสรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง
ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓
ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม ๒๕๖๑
ณ เขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ได้แบ่งการดำเนินการออกเป็นจำนวน ๓ ครั้ง ดังนี้

๑. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑ จัดขึ้นในวันพุธที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

๒. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๒ จัดขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมอิมพีเรียลนราธิวาส อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

๓. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓ จัดขึ้นระหว่างวันจันทร์ที่ ๙ และวันอังคารที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร และโรงแรมเก็นติ้ง อำเภอสู่โลก-ลก จังหวัดนราธิวาส

ทั้งนี้ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ดังกล่าวเป็นการระดมความคิดเห็นร่วมกันทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ในการร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งนำเสนอประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลและข้อคิดเห็นดังกล่าวมารวบรวม ประมวลและวิเคราะห์ สำหรับนำไปผนวกรวมกับข้อมูลเชิงวิชาการในการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงที่ถูกต้องและเหมาะสม แล้วนำไปสู่การจัดทำแผนงานเชิงบูรณาการในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป โดยประเด็นที่นำมาร่วมพิจารณาและวางแผนการดำเนินการจะมุ่งเน้นในเรื่องการทบทวนพระราชดำริและผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริ การบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงให้ชัดเจน การป้องกันและควบคุมไฟป่า อีกทั้ง

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ รวมทั้ง แนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วมที่เกิดจากความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชน ซึ่งสามารถสรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ ได้ดังนี้

๑. ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง

๑.๑ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑

- นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. เป็นประธานเปิดการสัมมนา โดยมี นายธรรมรงค์ คงวัดใหม่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส กล่าวต้อนรับ และนายศุภรัชต์ อินทรารุช ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔ สำนักงาน กปร. กล่าวรายงานการสัมมนา

- ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๑ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๘๐ คน แบ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๑๓๘ คน และราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔๒ คน

นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร.
ประธานเปิดการสัมมนา

นายธรรมรงค์ คงวัดใหม่
รองผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส
กล่าวต้อนรับผู้ร่วมสัมมนา

๑.๒ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๒

- นายสมหวัง เรืองเพ็ง ปลัดจังหวัดนราธิวาส เป็นประธานเปิดการสัมมนา โดยมี นายศุภรัชต์ อินทรารุช ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔ สำนักงาน กปร. กล่าวรายงาน

- ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๒ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๑๕ คน แบ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๑๓๗ คน และราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๗๘ คน

นายศุภรัชต์ อินทรารุช
ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
กล่าวรายงานการสัมมนา

นายสมหวัง เรืองเพ็ง ปลัดจังหวัดนราธิวาส
ประธานเปิดการสัมมนา

๑.๓ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓

- นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. เป็นประธานเปิดการสัมมนา โดยมี นายธรรมรงค์ คงวัดใหม่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส กล่าวต้อนรับ และนายศุภรัชต์ อินทรารุส ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔ สำนักงาน กปร. กล่าวรายงานการสัมมนา

- ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๓ แบ่งเป็น

วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ : จำนวนทั้งสิ้น ๑๑๗ คน โดยเป็นผู้แทนจากหน่วยงานในส่วนกลางและส่วนพื้นที่

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ : จำนวนทั้งสิ้น ๑๘๐ คน แบ่งเป็น หน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๑๓๙ คน และราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔๑ คน

การลงพื้นที่ศึกษาการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง
ในวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑

นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร.
ประธานเปิดการสัมมนา

ในการนี้ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ทั้ง ๓ ครั้ง มีรายละเอียดผู้เข้าร่วมการสัมมนาฯ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น ๕๗๕ คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผู้เข้าร่วมสัมมนา	จำนวน		
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓
๑. สำนักงาน กปร. (ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่)	๖	๕	๖
๒. จังหวัดนราธิวาส	๓๔	๔๒	๔๒
๒.๑ ส่วนราชการประจำจังหวัดนราธิวาส	๑๗	๒๙	๑๘
- จังหวัดนราธิวาส	๒	๒	๒
- สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส	๑	๑	-
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนราธิวาส	๕	๕	๒
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส	-	๖	๕
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส	-	๔	๑
- สำนักงานประมงจังหวัดนราธิวาส	๑	๑	๒
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนราธิวาส	๑	๑	-

ผู้เข้าร่วมสัมมนา	จำนวน		
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด	๑	๑	-
- ศูนย์ประสานงานโครงการพิเศษจังหวัดนราธิวาส	๑	๔	๒
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดนราธิวาส	๑	๑	-
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนราธิวาส	๑	๑	-
- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนราธิวาส	๑	-	๑
- สำนักงานที่ดินจังหวัดนราธิวาส	๑	๑	๓
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนราธิวาส	๑	๑	-
๒.๒ ส่วนราชการระดับอำเภอ	๗	๕	๔
- อำเภอเมืองนราธิวาส	๒	๒	๑
- อำเภอบาเจาะ	๑	๑	๑
- อำเภอสุไหงปาดี	๒	-	-
- อำเภอเจาะไอร้อง	๑	๑	๑
- อำเภอสุไหงโก-ลก	๑	๑	๑
๒.๓ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ./อบต./เทศบาล/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน)	๑๐	๘	๒๐
- อบจ./อบต./เทศบาล	๖	๖	๑๐
- กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	๔	๒	๑๐
๓. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๒๕	๒๓	๒๑
๓.๑ หน่วยงานในส่วนกลาง : สำนักสงฆ์งานพระราชดำริ	๒	๒	๒
๓.๒ หน่วยงานในพื้นที่ :	๒๓	๒๑	๑๙
- สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖	-	-	๑
- สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สาขาปัตตานี	๔	๓	๔
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	๗	๗	๖
- สถานีควบคุมไฟป่าพรุโต๊ะแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๓	๑	๓
- สถานีทดลองปลูกพรรณไม้พืชมงคล	๒	๓	๒
- ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร	๗	๗	๓

ผู้เข้าร่วมสัมมนา	จำนวน		
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓
๔. กรมป่าไม้	๖	๕	๑๑
๔.๑ หน่วยงานในส่วนกลาง : สำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ	-	-	๒
๔.๒ หน่วยงานในพื้นที่ :	๖	๕	๙
- สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๓ สาขาฉะเชิงเทรา	๔	๔	๘
- ส่วนป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า	๒	๑	๑
๕. กรมชลประทาน	๒๔	๒๐	๒๓
๕.๑ หน่วยงานในส่วนกลาง : กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๑	๑	๑
๕.๒ หน่วยงานในพื้นที่ :	๒๓	๑๙	๒๒
- สำนักงานชลประทานที่ ๑๗	๑๐	๖	๘
- โครงการชลประทานนครราชสีมา	๔	๓	๕
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางนา	๓	๓	๕
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโก-ลก	๖	๗	๔
๖. กรมพัฒนาที่ดิน	๕	๖	๒
๖.๑ หน่วยงานในส่วนกลาง : กลุ่มประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กองแผนงาน	๒	๒	-
๖.๒ หน่วยงานในพื้นที่ :	๓	๔	
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒	๒	๒	๑
- สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา	๑	๒	๑
๗. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๑๒	๑๓	๑๒
๘. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ	๒๖	๒๓	๒๒
๘.๑ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑	๑	๒
๘.๒ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มงานประสานการพัฒนาพื้นที่ตามพระราชดำริ)	๕	๒	๒
๘.๓ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๑	๑	๒
๘.๔ กรมฝนหลวงและการบินเกษตร	๒	๒	๒
๘.๕ กองทัพอากาศที่ ๔ (ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ)	๓	๓	๒
๘.๖ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)	๒	๒	๓
๘.๗ กรมที่ดิน	๒	๒	-
๘.๘ ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช	๑	๑	๒

ผู้เข้าร่วมสัมมนา	จำนวน		
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓
๘.๙ การยางแห่งประเทศไทย	๑	๑	๑
๘.๑๐ ที่ปรึกษาฯ (ด้านสิ่งแวดล้อม)	๑	๑	-
๘.๑๑ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์	๒	๒	๒
๘.๑๒ สำนักงานอัยการจังหวัดคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดนราธิวาส	๑	๑	๑
๘.๑๓ เครือข่ายด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๔	๔	-
๙. ราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง	๔๒	๗๘	๔๑
- อำเภอเมืองนราธิวาส	๖	๖	๖
- อำเภอดากใบ	๑๐	๒๐	๔
- อำเภอสุไหงปาดี	๑๑	๒๔	๑๒
- อำเภอเจาะไอร้อง	๓	๔	๔
- อำเภอสุไหงโก-ลก	๑๒	๒๔	๑๕
รวม	๑๘๐	๒๑๕	๑๘๐

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑
ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๒
ณ โรงแรมอิมพีเรียลนราธิวาส อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓
ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร และโรงแรมแก่นต็ง อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

๒. ผลสรุปการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง

๒.๑ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑

๒.๑.๑ ช่วงการเสวนา

๑) วิทยากรช่วงการเสวนา

หัวข้อและประเด็นที่นำมาอภิปรายในครั้งนี้ มุ่งเน้นการนำเสนอหลักการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง และการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง โดยผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนงานที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย

๑) หลักการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริในการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง โดยนายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร.

๒) การบริหารจัดการน้ำ โดยนายเฉลิมชัย ตรีนรินทร์ ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ ๑๗ กรมชลประทาน

๓) การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง โดยนายชาติรี วชิระเผด็จศึก ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๓ สาขาตราด กรมป่าไม้ และนายณรงค์พล หมีทอง ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สาขาปัตตานี กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๔) การป้องกันและควบคุมไฟป่า โดยนายสุชาติ จินดาใจ ผู้อำนวยการส่วนป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๓ สาขาตราด และนายศักดิ์ดา จันทรเดิม หัวหน้าสถานีควบคุมไฟป่าพรุโต๊ะแดง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ทั้งนี้ การเสวนาฯ ในครั้งนี้มี ผศ. มณฑา รุจิระศักดิ์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นผู้ดำเนินรายการช่วงเสวนา

การเสวนาเกี่ยวกับหลักการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง และการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง โดยผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

๒) ผลการเสวนาในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๑

ผู้ร่วมเสวนาแต่ละท่าน ได้ชี้แจงและนำเสนอหลักการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงและการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง ซึ่งสามารถสรุปผลการเสวนาได้ ดังนี้

๒.๑) นายลลิต ถนอมสิงห์
รองเลขาธิการ กปร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำรัสให้อนุรักษ์และดูแลป่าพรุให้ดำรงอยู่ เพราะอยู่กับชุมชน จึงให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ภาคส่วนต่าง ๆ ได้สนองพระราชดำริ โดยได้ดำเนินการวิธีการต่าง ๆ รวมทั้ง ได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ขึ้นมา เพื่อร่วมกันบริหารจัดการ ปัญหาที่สำคัญ คือ การบุกรุก การใช้ประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง จากการพัฒนาและบริหารจัดการที่ผ่านมา ๒๐-๓๐ ปี ราษฎรผ่านการล้มลุกคลุกคลานในการใช้ชีวิต ความเป็นอยู่มากพอสมควร เปรียบเสมือนพรุเป็นญาติผู้ใหญ่ซึ่งยังมีชีวิตอยู่และอยู่กันมานาน จึงเหมือน “ย่าพรุ” ดังนั้นเราจึงต้องใส่ใจในการดูแล สืบสาน ต่อยอดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จึงต้องทราบว่าประชาชนในพื้นที่อยู่กันอย่างไร มีปัญหาอะไร มีความต้องการอะไร เพื่อนำสู่การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ถูกต้องต่อไป

ปัญหาอีกอย่าง คือ เรื่องแนวเขต ตอนนี้อยู่ค่อนข้างชัดเจน แผนที่ค่อนข้างชัดเจน แต่ต้องให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบโดยชัดเจนด้วย เพราะป่าพรุมีชีวิต จึงได้กำหนดขอบเขตเพื่อดูแล ส่วนพื้นที่บุกรุกซึ่งไม่มีสภาพป่าแล้ว จะใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง จะทำอย่างไร จึงเป็นประเด็นใหญ่ในการสัมมนาครั้งนี้

ปัจจุบันนี้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และกรมชลประทาน ต่างใช้แนวทางเดียวกันในการดูแลเรื่องบริหารจัดการน้ำ จะปล่อยน้ำเข้า/ออก อย่างไร ต้องทำทุกอย่างด้วยความเข้าใจ เพราะเกิดผลกระทบทั้งต่อประชาชนและราชการ คือกระทบต่อทุกฝ่าย อะไรดี/ไม่ดี พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำริไว้ อย่างครอบคลุม ครบถ้วนแล้ว

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชโองบายในการสืบสาน รักษา และต่อยอด พระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ดังนั้น การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงเป็นโจทย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าจะทำอย่างไร เพื่อให้ราษฎรได้อยู่กันอย่างมีความสุข และจะสืบสานพระราชปณิธานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างไร

๒.๒) นายเฉลิมชัย ตรีนรินทร์
ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ ๑๗
กรมชลประทาน

จังหวัดนราธิวาส มีการบริหารจัดการน้ำตามภูมิประเทศ เป็นเมือง ๔ น้ำ ๓ รส ซึ่งได้แก่ ๔ น้ำ คือ น้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเปรี้ยว และการขาดน้ำ ส่วน ๓ รส คือ เค็ม เปรี้ยว จืด สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด คือ น้ำท่วม ในท้องที่จังหวัดนราธิวาส มีลุ่มน้ำหลักที่สำคัญ ๓ ลุ่มน้ำ ได้แก่

(๑) ลุ่มน้ำสายบุรี พื้นที่ลุ่มน้ำ	๓,๒๓๘	ตารางกิโลเมตร หรือ ๒,๐๒๓,๗๕๐ ไร่
- ความยาว	๑๙๕	กิโลเมตร
- ปริมาณน้ำท่า	๔,๗๔๙	ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี
(๒) ลุ่มน้ำบางนรา พื้นที่ลุ่มน้ำ	๑,๕๑๘	ตารางกิโลเมตร หรือ ๙๔๘,๗๕๐ ไร่
- ความยาว	๖๐	กิโลเมตร
- ปริมาณน้ำท่า	๒,๓๘๓.๗๙	ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี
(๓) ลุ่มน้ำโก-ลก พื้นที่ลุ่มน้ำ	๑,๙๘๓	ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๒๓๙,๓๗๕ ไร่
พื้นที่ลุ่มน้ำฝั่งไทย	๘๙๓	ตารางกิโลเมตร หรือ ๕๕๘,๑๒๕ ไร่
พื้นที่ลุ่มน้ำฝั่งมาเลเซีย	๑,๐๙๐	ตารางกิโลเมตร หรือ ๖๘๑,๒๕๐ ไร่
- ความยาว	๑๒๐	กิโลเมตร
- ปริมาณน้ำท่า	๑,๐๙๗	ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี

และมีพรุที่สำคัญ ๒ แห่ง ได้แก่

(๑) พรุโต๊ะแดง พื้นที่	๒๐๑.๐๐	ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๒๕,๖๒๕ ไร่
(๒) พรุบาเจาะ-ไม้แก่น พื้นที่	๑๕๐.๔๐	ตารางกิโลเมตร หรือ ๙๔,๐๐๐ ไร่

สภาพพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่าง ครอบคลุมพื้นที่ ๕ อำเภอ คือ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอเจาะไอร้อง อำเภอสู่ไหงปาตี และอำเภอสู่ไหงโก-ลก อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส พื้นที่ประมาณ ๑๒๕,๖๒๕ ไร่

แหล่งต้นน้ำและทิศทางการไหลของน้ำพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

คลองโต๊ะแดง ไหลจากทิศใต้ไปทิศเหนือและทิศตะวันออก และไหลลงแม่น้ำโก-ลก ก่อนไหลลงทะเลอ่าวไทย พื้นที่รับน้ำ ๑๒๑.๗ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย ๗๒.๕๓ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี

คลองสู่ไหงปาตี มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาตะเว ไหลจากทิศใต้ไปทิศเหนือและทิศตะวันออก และไหลลงแม่น้ำบางนรา ก่อนไหลลงทะเลอ่าวไทย พื้นที่รับน้ำ ๑๔๓.๙ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย ๒๑๕.๘๖ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี

การบริหารจัดการน้ำรอบป่าพรุโต๊ะแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

- การรักษาป่าพรุโต๊ะแดง
- การควบคุมน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม/น้ำแล้ง เพื่อทำการเกษตร
- การแก้ไขปัญหาเรื่องคุณภาพดิน และคุณภาพน้ำ

สรุปแนวพระราชดำริในการบริหารจัดการน้ำป่าพรุโต๊ะแดงและพื้นที่การเกษตรรอบพรุ

สำนักงานชลประทานที่ ๑๗ กรมชลประทาน ได้ยึดแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ

ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในการดำเนินการแก้ไข สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการแก้ไขปัญหา น้ำท่วม และพื้นที่ลุ่ม วิธีการคือ ประตุน้ำ ชุดคลอง เพื่อเก็บน้ำและแยกน้ำจืด/น้ำเปรี้ยว

๒. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยควบคุมและการกักเก็บน้ำ แยกระบบน้ำจืดออกจากระบบน้ำเปรี้ยว จัดหาน้ำต้นทุนเพิ่มสำหรับพื้นที่การเกษตรและการอุปโภคบริโภค การปรับปรุงคุณภาพดิน และคุณภาพน้ำ

นอกจากนี้ ยังได้มีการดำเนินงานในเรื่องการแก้ไขปัญหาเรื่องก้ำมะกัที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ต่อแนวเขตป่าและพื้นที่ของราษฎร การจัดหาแหล่งน้ำสำรองกรณีไฟไหม้ รวมทั้งเพื่อเป็นแนวเขตด้วยการเพิ่มความชุ่มชื้นของพื้นที่ รวมทั้งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำป่าพรุโต๊ะแดง

๑. บริเวณรอบขอบพรุ

- ก่อสร้างคลอง เป็นช่วงๆ ตามแนวขอบพื้นที่พรุกับพื้นที่ชาวบ้าน เพื่อเป็นแนวกันเขต และเป็นแหล่งน้ำในการดับไฟ

- ก่อสร้างคลองน้ำเปรี้ยวคู่ขนานกับคลองน้ำจืด
- ก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ

๒. บริเวณในพื้นที่พรุ

- ก่อสร้างทำนบของในลำน้ำย่อย ที่อยู่ในพรุ เพื่อรักษาความชุ่มชื้นให้กับพรุ

๓. การสร้างแนวร่วมและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการพรุโต๊ะแดง

ในทุกมิติ

ทั้งนี้ ปัจจุบันการบริหารจัดการพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงได้รับความร่วมมือที่ดีมากขึ้น ส่วนหนึ่งเพราะหลังจากเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้ป่าพรุครั้งใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ พื้นที่ป่าพรุเสียหาย ทั้งหมด ๑๔,๐๐๐ ไร่ จึงทำให้ทุกภาคส่วนร่วมกันหาแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดอัคคีภัยในพื้นที่ ป่าพรุดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ด้วยการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ภายในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็น ระยะๆ เพื่อให้พื้นที่ป่าพรุดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์และอยู่คู่กับลูกหลานต่อไป

๒.๔) นายณรงค์พล หมีทอง

ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สาขาปัตตานี
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

แนวทางการบริหารจัดการป่าพรุได้ะแดงอย่างยั่งยืน มีแผนการดำเนินงาน ดังนี้

๑. มาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการสูญเสียจากป่าพรุ

๑.๑ ป้องกันการระบายน้ำจากพรุผ่านคูคลองระบายน้ำทุกประเภท โดยการปิดประตูระบายน้ำ และสร้างฝายทดน้ำตามสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม

๑.๒ ระวังการดำเนินการทางกายภาพ ที่เป็นการเร่งให้เกิดการสูญเสียจากป่าพรุ เช่น การขุดคู คลอง ไกล่แนวเขตป่าพรุ เพราะจะเป็นการเร่งระบายน้ำออกจากป่าพรุ

๑.๓ ระวังการใช้ประโยชน์ในป่าพรุทุกรูปแบบ เพื่อฟื้นฟูความสมบูรณ์ของป่าพรุ และรักษาระดับน้ำในป่าพรุให้มีความสมดุลตามธรรมชาติ

๑.๔ ปลุกป่าบริเวณแนวกันชน

๒. มาตรการป้องกันไม่ให้ประชาชนจุดไฟใน หรือ ไกล่แนวเขตป่าพรุได้ะแดง

๒.๑ รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ในทุกรูปแบบ

๒.๒ สร้าง ขยาย ดำรงความสัมพันธ์ กับเครือข่ายป้องกันไฟป่าภาคประชาชน

๒.๓ จัดเครือข่ายลาดตระเวนป้องกันป้อม และ ลาดตระเวนตรวจหาไฟอย่างเข้มข้นครอบคลุมทุกพื้นที่

๒.๔ บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด จริงจัง

๓. มาตรการแก้ไขปัญหาเร่งด่วน

๓.๑ เตรียมพนักงานดับไฟป่า ที่มีขีดความสามารถในการดับไฟในป่าพรุ

๓.๒ เตรียมอุปกรณ์ดับไฟป่าที่เหมาะสมสำหรับดับไฟในป่าพรุ เช่น เครื่องฉีดอัดน้ำ เครื่องสูบน้ำขนาดต่างๆ รถแบคโฮ และอุปกรณ์จำเป็นอื่นๆ

๓.๓ ตั้งกองอำนวยการเตรียมความพร้อมและควบคุมไฟป่าพรุได้ะแดง โดยบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระดมพลตามแผนระดมพลดับไฟป่า ๓ ระดับ

ปัญหาการบุกรุกที่ดินและการตัดไม้ทำลายป่า

๑. องค์การขับเคลื่อนคณะทำงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า
- สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สาขาปัตตานี
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๓ สาขาเนราธิวาส
- ตำรวจภูธรจังหวัด
- ตำรวจตระเวนชายแดน
- องค์การท้องถิ่น
- ภาคประชาชน
- ปปช.จังหวัดท้องถิ่น

๒. กำหนดพื้นที่วิกฤติและกำหนดแผนปฏิบัติ

- การกำหนดแผนบินตรวจพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่อง
- การสนับสนุนกำลังและการปรับแผนยุทธวิธีตามสถานการณ์

๓. การป้องกันรักษาป่าอย่างมีประสิทธิภาพ

- การบังคับใช้กฎหมาย
- การจับกุมดำเนินคดี
- การดำเนินการกับผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่
- ความร่วมมือของเครือข่ายภาคประชาชน

แผนงานป้องกันไฟไหม้ป่าพรุโต๊ะแดง

- แผนที่ ๑ : แผนบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง
- แผนที่ ๒ : แผนฟื้นฟูทรัพยากรในป่าพรุ
- แผนที่ ๓ : แผนป้องกันไฟไหม้

ทั้งนี้ ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมวิเคราะห์และถอดบทเรียนสภาพปัญหา ปัจจัยเร่ง/ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุม จัดทำแผนการป้องกัน ทั้งระยะสั้น ระยะยาว แผนการปฏิบัติการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้ง ขอให้ประชาชนในพื้นที่มองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นการเข้ายึดพื้นที่ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ ควรคำนึงถึงข้อกฎหมายและประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก อีกทั้ง ขอให้ทุกคนร่วมกันป้องกันและรักษาพื้นที่ป่าพรุไว้แก่ทุกคนในพื้นที่ เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดนราธิวาสต่อไป

๒.๕) นายสุชาติ จินดาใจ

ผู้อำนวยการส่วนป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า
สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๓ สาขานราธิวาส
กรมป่าไม้

การดูแลรักษาป่าของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๓ สาขานราธิวาส คือ การจัดทำแผนลาดตระเวนประจำเดือน ประกอบด้วย หน่วยป้องกันรักษาป่าในท้องที่ และทหารในท้องที่ ในการเดินลาดตระเวนในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อป้องกันการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า การลักลอบของป่าไฟไหม้ป่า นอกจากนี้ ยังได้บูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย หน่วยงานป่าไม้ที่รับผิดชอบพื้นที่ป่า ประกอบด้วย ๒ หน่วย คือ หน่วยป้องกันรักษาป่าที่ นธ.๔ (สุโหงปาดี) และหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ นธ. ๖ (ตากใบ)

ในการนี้ อยากขอให้ประชาชนที่อยู่รอบพื้นที่ป่าพรุช่วยกันเป็นหูเป็นตา เมื่อพบเห็นการบุกรุกทำลายป่าสามารถแจ้งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ช่วยกันปกป้องและรักษาพื้นที่ป่าพรุเอาไว้ อีกทั้งขอให้ประชาชนคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา หากละเมิดกฎหมายเขตพื้นที่ป่าพรุดังกล่าว อาจมีโทษถึงกฎหมายอาญา

๒.๖) นายศักดิ์ดา จันทรเดิม

หัวหน้าสถานีควบคุมไฟป่าพรุโต๊ะแดง

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สาขาปัตตานี

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

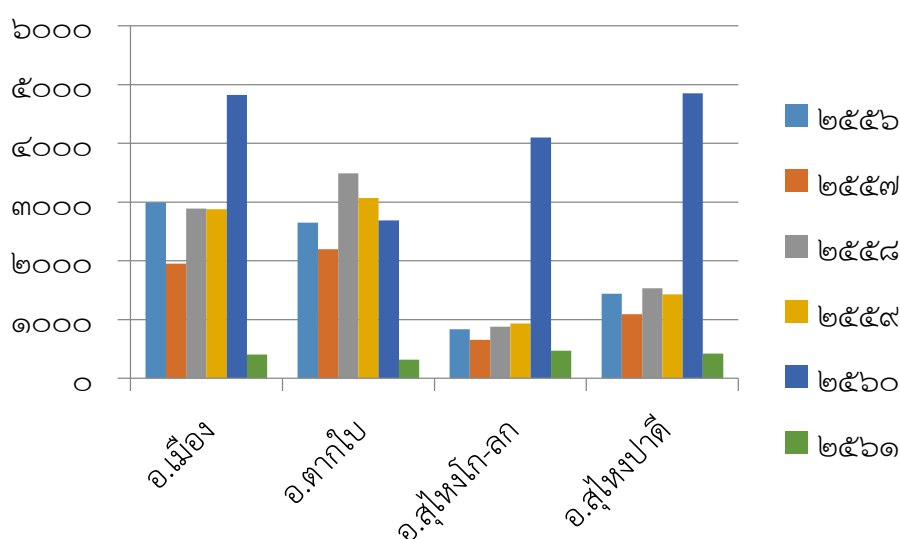
ข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงาน

ที่ทำการสถานีควบคุมไฟป่าพรุโต๊ะแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ตั้งอยู่ที่ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร ตำบลป่าเสม็ด อำเภอสู่ไหโก-ลก จังหวัดนราธิวาส พิกัดทางภูมิศาสตร์ ลองติจูดที่ $06^{\circ} 04' 33.8''$ และ ละติจูดที่ $101^{\circ} 57' 49.3''$ หรือพิกัดที่ $47N 0828095 UTM 0672507$

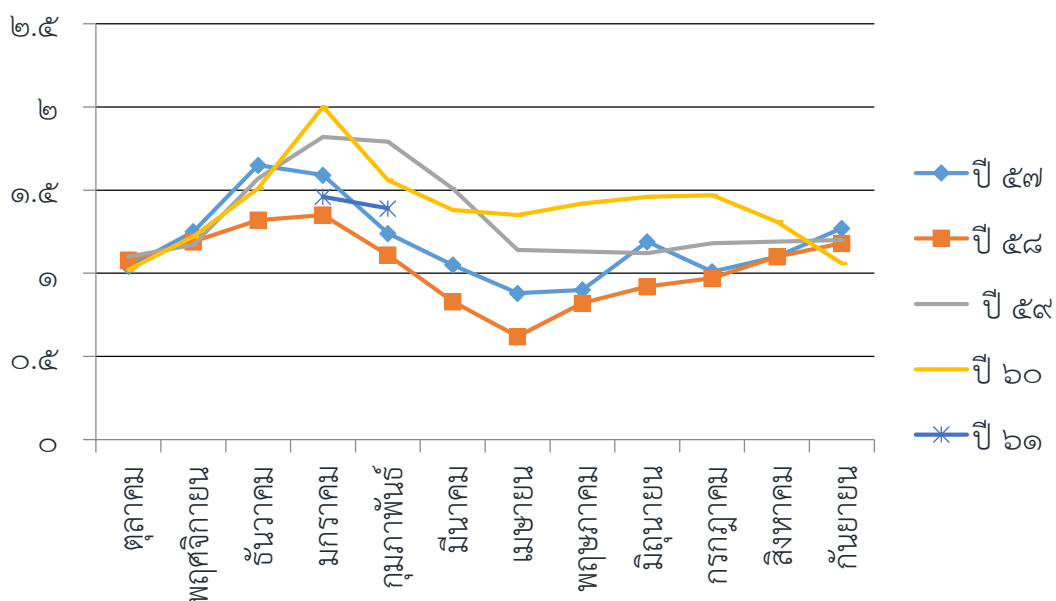
ทั้งนี้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีการกิจกรรมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานควบคุมไฟป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พรุโต๊ะแดง) และพื้นที่ป่าข้างเคียงในท้องที่ อำเภอสู่ไหโก-ลก อำเภอดากใบ อำเภอสู่ไหปาตี อำเภอเมืองนราธิวาส และอำเภอเจาะไอร้อง (บางส่วน) ของจังหวัดนราธิวาส เนื้อที่ประมาณ ๑๒๕,๐๐๐ ไร่

แหล่งเก็บน้ำ : อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอดากใบ อำเภอสู่ไหโก-ลก และอำเภอสู่ไหปาตี

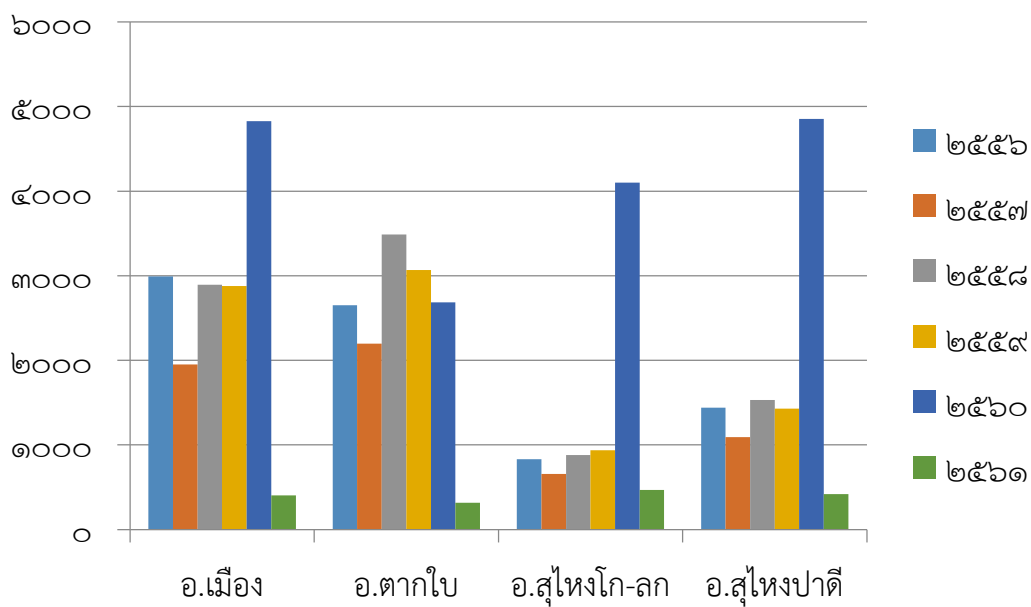
ปริมาณน้ำฝนสะสม (ม.ม.) ย้อนหลังในพื้นที่ ๔ อำเภอติดขอบพรุ

ตารางแสดงระดับกักเก็บน้ำเฉลี่ยหน้าประตู ๘ แห่ง รอบพายุไต้แดง

ตารางเปรียบเทียบระดับน้ำผิวดิน ๒๕๕๗- ๒๕๖๑

หมายเหตุ : ๐ ถึง +๑๐ ซม.
 +๑๐ ถึง +๒๐
 สูงกว่า +๒๐ ซม.
 ๐ ถึง -๑๐ ซม.

โอกาสเกิดไฟป่าปานกลาง
 โอกาสเกิดไฟป่าต่ำ
 โอกาสเกิดไฟป่าต่ำมาก
 โอกาสเกิดไฟป่าสูง

สูงกว่า -๑๐ ซม. ขึ้นไป โอกาสเกิดไฟฟ้าสูงมาก

เครื่องมือและอุปกรณ์ดับไฟฟ้า

- รถยนต์บรรทุกทุกขนาด ๑ คัน	จำนวน	๒	คัน
- รถบรรทุกน้ำอเนกประสงค์ความจุ ๔,๐๐๐ ลิตร	จำนวน	๑	คัน
- รถบรรทุก ๖ ล้อ ขนาด ๒ คัน	จำนวน	๑	คัน
- รถจักรยานยนต์	จำนวน	๓	คัน
- วิทยุสื่อสาร	จำนวน	๕	เครื่อง
- เครื่องหาค่าพิกัด G.P.S	จำนวน	๒	เครื่อง
- กล้องส่องทางไกล	จำนวน	๕	อัน
- เครื่องสูบน้ำแรงดันสูง ขนาด ๗๐ แรงม้า	จำนวน	๒	เครื่อง
- เครื่องสูบน้ำแบบหาลม ขนาด ๖.๕ แรงม้า	จำนวน	๗	เครื่อง
- เครื่องสูบน้ำน้อย	จำนวน	๒	เครื่อง
- เครื่องตัดหญ้า	จำนวน	๑	เครื่อง

สาเหตุการเกิดไฟฟ้าในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

๑. การหาปลา
๒. การหาของป่า
๓. การขยายพื้นที่ทำกิน
๔. การจุดไฟเพื่อกันพื้นที่ของตนเอง
๕. สาเหตุอื่นๆ ได้แก่ การทิ้งก้นบุหรี่ จุดเล่นหรือแกล้งจุดโดยจงใจ

แผนการป้องกันไฟฟ้าในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

สถานีควบคุมไฟฟ้าพรุโต๊ะแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดให้มีหน่วยดับไฟฟ้าเคลื่อนที่โดยรอบพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อให้ปฏิบัติงานป้องกันไฟฟ้าได้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนี้

๑. ตั้งชุดเคลื่อนที่เร็วเพื่อเฝ้าลาดตระเวนหาไฟ จำนวน ๔ ชุด ในพื้นที่ ๔ อำเภอ รอบพรุ คือ อำเภอเมือง อำเภอตากใบ อำเภอสุไหงโก-ลก และ อำเภอสุไหงปาดี ใช้กำลังเจ้าหน้าที่ชุดละ ๖ นาย รับผิดชอบพื้นที่ ชุดละ ๓๑,๔๐๐ ไร่ พร้อมอุปกรณ์ดับไฟในเบื้องต้นประจำจุด หากตรวจพบไฟฟ้าให้ทำการดับไฟเบื้องต้น พร้อมกันร้องขอกำลังและอุปกรณ์ดับไฟเพื่อเข้าไปสนับสนุน

๒. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ชุดประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ ๑ ชุด ออกไปประชาสัมพันธ์พูดคุยและแลกเปลี่ยนความรู้กับประชาชน และช่วยเหลืองานสาธารณะต่างๆ ในท้องถิ่นที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดกับประชาชนให้ ได้มากที่สุด ตามหมู่บ้านต่างๆ ที่ล่อแหลมต่อการเกิดไฟฟ้า

- จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ไฟฟ้าติดโดยรอบพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง
- ให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนรอบป่าพรุโต๊ะแดงของ ๔ อำเภอ ซึ่งติดกับ

แนวเขตป่าพรุ

- จัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์

๓. ประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอเมือง นายอำเภอตากใบ นายอำเภอสุไหงโก-ลก และ นายอำเภอสุไหงปาตี พิจารณาสั่งการ กำนัน – ผู้ใหญ่บ้านแจ้งให้ราษฎรทราบตามหมู่บ้านเป้าหมายต่างๆ

- ประสานงานกับหมู่บ้านเครือข่ายการแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควัน ซึ่งเคยได้รับสนับสนุนงบประมาณ จากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน ๑๑ เครือข่าย เพื่อช่วยสอดส่องดูแล แจ้งเหตุไฟฟ้า ประชาสัมพันธ์ไฟฟ้า และร่วมควบคุมไฟฟ้าหากมีไฟฟ้าเกิดขึ้น

- ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. กำนันผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานทหารในพื้นที่ติดป่าพรุและอำเภอ ร่วมกันประชาสัมพันธ์ป้องกันไฟฟ้า สอดส่องดูแลเป็นหูเป็นตา และแจ้งเบาะแสการเกิดไฟฟ้า

การเฝ้าระวังและควบคุมไฟฟ้า

๑. จัดตั้งกองอำนวยการควบคุมไฟฟ้าพรุโต๊ะแดง

๒. ให้นำหน่วยดับไฟฟ้าเคลื่อนที่เร็วปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๓. สำรวจจัดสร้างทำนบกั้นน้ำ โดยใช้กระสอบทรายกั้นบริเวณทางน้ำไหลออกจากพรุเพื่อชะลอการไหลกักเก็บน้ำให้อยู่ในระดับสูง และให้อยู่ในพรุนานที่สุดในช่วงฤดูแล้ง

๔. ทำการตรวจวัดระดับน้ำผิวดิน ๔ อำเภอรอบพรุ จำนวน ๒๐ จุด เพื่อหาค่าดัชนีโอกาสเกิดไฟฟ้าและเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้าสูง ในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

หมายเลขโทรศัพท์รับแจ้งเหตุ การเกิดไฟฟ้า

หน่วยงาน	หมายเลขโทรศัพท์
๑. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๑๓๖๒
๒. ส่วนควบคุมและปฏิบัติการไฟฟ้า	๐ ๗๔๓๑ ๑๐๒๐ ต่อ ๓๕๐
๓. ส่วนควบคุมและปฏิบัติการไฟฟ้า สาขาปัตตานี	๐ ๗๓๓๓ ๖๒๙๐-๓
๔. สถานีควบคุมไฟฟ้าพรุโต๊ะแดง	๐๙ ๓๗๔๑ ๕๕๒๒
๕. สถานีควบคุมไฟฟ้านราธิวาส	๐๘ ๖๔๗๕ ๖๘๒๔
๖. สถานีควบคุมไฟฟ้าสงขลา	๐๘ ๑๙๕๙ ๒๙๙๗
๗. สถานีควบคุมไฟฟ้าพัทลุง	๐๘ ๑๘๗๗ ๐๕๗๖
๘. สถานีควบคุมไฟฟ้าปัตตานี	๐๘ ๖๕๙๗ ๙๙๑๖
๙. สถานีควบคุมไฟฟ้ายะลา	๐๘ ๙๘๗๙ ๖๒๕๘
๑๐. ศูนย์ปฏิบัติการไฟฟ้านราธิวาส	๐๘ ๗๒๙๙ ๙๗๗๙

๒.๑.๒ ช่วงการแบ่งกลุ่ม (ประชุมกลุ่มย่อย)

๑) วิธีการ : ดำเนินการจัดแบ่งผู้ร่วมสัมมนาฯ ออกเป็น ๓ กลุ่ม โดยแบ่งสัดส่วนกลุ่มเป้าหมายในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนกลางและในพื้นที่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และราษฎร ผสมคละกันไป เพื่อให้ได้จำนวน ๓ กลุ่มตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

กลุ่ม	ผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ	จำนวน (คน)	จำนวนรวม
กลุ่ม ๑ (ชมพู)	หน่วยงาน	๒๙	๕๐
	ราษฎร กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	๒๑	
กลุ่ม ๒ (เขียว)	หน่วยงาน	๒๘	๕๒
	ราษฎร กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	๒๔	
กลุ่ม ๓ (น้ำเงิน)	หน่วยงาน	๓๐	๕๔
	ราษฎร กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	๒๔	
รวมจำนวน			๑๕๖

๒) หัวข้อการอภิปรายกลุ่ม :

- รูปแบบการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงทั้งในส่วนการบริหารจัดการน้ำ การจัดการขอบเขตพื้นที่ การป้องกันและควบคุมไฟป่า ที่เห็นว่าเหมาะสมและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วในปัจจุบัน

- ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานที่ควรมีการปรับปรุงและแก้ไข
- แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง

๓) ผลการอภิปรายกลุ่ม : ผู้ร่วมสัมมนาฯ ทั้ง ๓ กลุ่ม ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในหัวข้อที่กำหนด ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

๑. การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่พรุโต๊ะแดงและบริเวณนอกพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

๑.๑ รูปแบบ

- จะต้องมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำ กรมชลประทานได้จัดทำคันกันน้ำไว้แล้ว จะต้องมีการสร้างฝายชะลอน้ำ เช่น ฝายแม้ว/ฝายย่อย ทำแนวเขตป้องกันน้ำเปรี้ยวเพื่อการเกษตร

๑.๒ ปัญหา/อุปสรรค/การปรับปรุง

๑) หากงบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารจัดการน้ำ ต้องขอสนับสนุนจากหน่วยงานใด

๒) การบริหารจัดการน้ำในป่าพรุโต๊ะแดง ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมรอบป่าพรุ

๓) การใช้ประโยชน์ในพื้นที่บริเวณรอบขอบพรุ ทำให้เส้นทางน้ำธรรมชาติ
เปลี่ยนทิศทาง

๑.๓ แนวทางแก้ไข

๑) ให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจและสร้างจิตสำนึก
ในด้านการบริหารจัดการน้ำ

๒) สร้างระบบชลประทานให้ครอบคลุมและขยายเขตชลประทาน
รอบขอบพรุ พร้อมทั้งสร้างคันดิน เพื่อยกระดับน้ำ

๓) หาแนวทางป้องกันการลักลอบเปิด-ปิด ประตูระบายน้ำ

๒. การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่พรุโต๊ะแดง

๒.๑ ปัญหา/อุปสรรค/การปรับปรุง

๑) พื้นที่แนวเขตป่าพรุไม่ชัดเจน
๒) การบุกรุกที่ดินทำกิน เกิดจากการเพิ่มจำนวนประชากร
๓) ราษฎรบุกรุกพื้นที่เพื่อทำการเกษตร หาของป่า และมีการลักลอบตัดไม้
๔) ราษฎรไม่เปิดใจรับฟังข้อเสนอแนะจากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เกิด
ความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับภาครัฐ

๕) การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มงวดเท่าที่ควร/ถูกระเบียบบางข้อ
ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา

๖) ปัญหาความยากจนของราษฎรในเขตรอบป่าพรุ

๗) ราษฎรอยู่ก่อนการประกาศแนวเขตป่า/อุทยาน

๘) การใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภท

๙) ไม่มีการจัดทำขอบเขตป่าในพื้นที่จริง

๑๐) ขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่า

๒.๒ แนวทางแก้ไข

๑) ควรมีการขอใช้พื้นที่ป่าไม้กับชุมชนร่วมกัน เช่น ปลูกป่า พื้นที่ ๑๐ ไร่
ขอใช้ปูลูกยางพารา ๘ ไร่ ปลูกป่า ๒ ไร่

๒) จัดทำแนวเขตให้ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของราษฎร

๓) ยกเลิกแนวเขตป่าถาวร และออกเอกสารสิทธิ์ให้ราษฎร

๔) ให้ราษฎรเข้าทำการเกษตรได้ แต่มีเงื่อนไขให้ราษฎรปลูกป่าทดแทน

๕) สำรวจเกษตรกรที่เป็นเกษตรกรจริง หรือเอกชน

๖) ขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรในพื้นที่เขตป่า

๗) ต้องการให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้พบปะราษฎร

๘) ขอขึ้นทะเบียนผ่อนผันเพื่อใช้ทำการเกษตร

๙) การจัดทำสวนยางพาราไม่สามารถโค่นทำต่อในระยะ ๒ ได้

๑๐) จัดทำขอบเขตในพื้นที่จริงระหว่างที่ดินเอกชนและที่ดินของรัฐ

(ป่าพรุ) ให้ชัดเจน

๑๑) ให้ภาครัฐจัดทำข้อมูลแสดงแนวเขตที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้นำชุมชน
สามารถรู้ขอบเขตพื้นที่ป่าพรุและถ่ายทอด บอกต่อ ชี้แจงกับราษฎรในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

๑๒) ภาครัฐควรส่งเสริมให้ราษฎรทำเกษตรกรรมให้เหมาะสมกับพื้นที่ และเข้ามาดูแลเรื่องการตลาดให้กับเกษตรกร

๑๓) ควรส่งเสริมปลูกต้นไม้เป็นแนวเขตรอบป่าพรุ ซึ่งราษฎรสามารถใช้ประโยชน์ได้ เช่น สาคู จาก ฯ เพราะหากราษฎรเห็นประโยชน์จากสิ่งดังกล่าวแล้ว ทำให้เกิดการหวงแหนป่าพรุมมากขึ้น

๑๔) สร้างเครือข่ายประชาชนในการดูแลรอบขอบป่าพรุ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าพรุ

๑๕) เพิ่มเติมการประชาสัมพันธ์ที่จะช่วยสร้างความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่ให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น

๑๖) ให้การเยียวยา/ให้ความเป็นธรรมกับราษฎรที่สามารถพิสูจน์สิทธิได้ว่าอยู่ก่อนการประกาศเขตพื้นที่ป่าหรือเขตอุทยานแห่งชาติฯ

๑๗) ทำข้อตกลงเกี่ยวกับการพิสูจน์แนวเขตให้ชัดเจนระหว่างผู้นำชุมชน/ผู้นำศาสนา ราษฎรในพื้นที่ และภาครัฐ

๑๘) ขุดคูรูปแบบไขปลาเพื่อเป็นแนวกันชนระหว่างพื้นที่รัฐกับพื้นที่ราษฎร

๑๙) สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่หวงแหนป่าและส่งเสริมการปลูกป่า

๒๐) สำรวจข้อมูลประชาชนในพื้นที่ เพื่อส่งต่อไป สปก.ดำเนินการตามระเบียบต่อไป

๒๑) แก้ไขกฎระเบียบให้ชัดเจนและครอบคลุม

๓. การควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

๓.๑ ปัญหา/อุปสรรค/การปรับปรุง

๑) เกิดจากสาเหตุการทิ้งก้นบูหรือเกิดจากความคึกคะนองของราษฎรบางส่วน

๒) เมื่อเกิดเหตุไฟไหม้ป่าพรุ เกิดไฟลุกลาม ไม่สามารถเข้าพื้นที่เพื่อดับไฟได้เนื่องจากติดพื้นที่เกษตรกรรมของราษฎร

๓) แหล่งน้ำไม่เพียงพอในการสูบน้ำเพื่อดับไฟป่า

๔) ราษฎรไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการป้องกันและดับไฟป่า

๕) คลองที่มีอยู่เดิมไม่สามารถกักเก็บน้ำได้หรือการจัดการน้ำไม่ทั่วถึงในบางพื้นที่

๖) การแก้ปัญหา/การพัฒนาล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์

๗) เกิดจากความไม่เข้าใจ/ขาดความรู้เกี่ยวกับโทษและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากไฟป่า

๘) เกิดจากนโยบายของภาครัฐที่แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด

๙) ฝนทิ้งช่วงนาน ทำให้เกิดไฟป่า

๑๐) ขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่า

๓.๒ แนวทางแก้ไข

๑) ขุดคลองเพิ่มแนวกันไฟ เพื่อรักษาความชุ่มชื้นรอบแนวเขตป่าพรุ

๒) หากเกิดไฟไหม้ป่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น ท้องที่ และประชาชนร่วมกันบูรณาการการแก้ไขปัญหา

๓.) ประสานกรมฝนหลวงและการบินเกษตรล่วงหน้าก่อนเกิดเหตุ (ช่วงเวลาประมาณเดือนมีนาคม – เมษายน) เพื่อทำฝนหลวงเพิ่มความชุ่มชื้นให้ป่าพรุโต๊ะแดง

- ๔) สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่หวงแหนป่าและส่งเสริมการปลูกป่า
๕) เตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร กำลังคน ในการดับไฟป่า

การระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของกลุ่ม ๑

การระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของกลุ่ม ๒

การระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของกลุ่ม ๓

การนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่ม

๒.๒ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๒

๒.๒.๑ ช่วงการเสวนา

๑) วิทยากรช่วงการเสวนา

หัวข้อและประเด็นที่นำมาอภิปรายในครั้งนี้ แบ่งเป็น ๒ ช่วง ดังนี้

- ช่วงที่ ๑ : การประกอบอาชีพ/ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง และแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎร โดยผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย

๑. นางสาวหยุด เพ็ชรสุข

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒. นายสมศักดิ์ นามตาปี

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส

๓. นางลัดดาวัลย์ จันทิตย์

หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส

๔. นายแหวะมะ บากา

หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส

- ช่วงที่ ๒ : ระเบียบ/ข้อกำหนดในเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง ทั้งในส่วนของพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฯ รวมทั้งข้อกำหนดในการดำเนินคดีต่างๆ โดยผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย

๑. นายวิโรจน์ ศิริอุมากุล

หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

๒ นายชนม์สวัสดิ์ บุญเกื้อ

หัวหน้าส่วนอนุรักษ์และป้องกันทรัพยากร

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สาขาปัตตานี)

๓. นายธนบรรณ บัวคลี่

อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี
จังหวัดนราธิวาส

ทั้งนี้ การเสวนาฯ ในครั้งนี้มี ผศ. มณฑา รุจิระศักดิ์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นผู้ดำเนินรายการช่วงเสวนา

๒) ผลการเสวนาในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๒

ผู้ร่วมเสวนาแต่ละท่าน ได้ชี้แจงและนำเสนอหลักการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ/ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง และแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎร รวมทั้ง ระเบียบ/ข้อกำหนดในเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง ทั้งในส่วนของพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฯ รวมทั้งข้อกำหนดในการดำเนินคดีต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปผลการเสวนาได้ ดังนี้

หัวข้อที่ ๑ : การประกอบอาชีพ/ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง และแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกร

๒.๑) นางสาวหยุด เพ็ชรสุข

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการเน้นหนักเกี่ยวกับป่าพรุ โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้มีหน่วยงานของราชการในพื้นที่ ให้ทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และทดลองร่วมกันเพื่อหารูปแบบในการพัฒนาพื้นที่พรุ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ความว่า “...ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ที่อยู่ในจังหวัดนราธิวาส เป็นศูนย์ศึกษาฯ ที่เน้นทางด้าน การค้นคว้า วิจัยและบริการในชีวิตความเป็นอยู่ในภาคใต้หนักไปทางดินที่เป็นพรุ...” ตลอดระยะเวลา ๓๕ ปี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้มีผลงานทางการศึกษา ทดลอง และวิจัยแล้ว จำนวน ๓๐๗ เรื่อง โดยผลงานดังกล่าวได้นำไปพัฒนาใช้ในพื้นที่พรุ ซึ่งในการนำผลการวิจัยไปทดลองนั้น จะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่พรุด้วย

จังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ที่เป็นพรุค่อนข้างมาก โดยมีเนื้อที่ประมาณ ๒๖๒,๘๖๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๖ ของพื้นที่จังหวัดนราธิวาส โดยในพื้นที่พรุจะแบ่งเป็นพื้นที่พรุโต๊ะแดง เนื้อที่ ๒๐๙,๗๕๕ ไร่ และพรุบาเจาะ เนื้อที่ ๕๓,๑๐๕ ไร่ ทั้งนี้ สาเหตุการเกิดพรุ เนื่องจากบริเวณที่เป็นป่าพรุในปัจจุบัน เดิมเป็นพื้นที่ที่มีน้ำทะเลท่วมถึง เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก ทำให้เกิดเป็นพื้นดิน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้พื้นที่เดิมที่มีน้ำทะเลท่วมถึงมีธาตุอาหารบางตัว เช่น เหล็ก กำมะถัน ฯลฯ ตกค้างอยู่ในพื้นดิน ซึ่งโดยปกติพื้นที่ดังกล่าว ถ้ามีน้ำท่วมอยู่จะไม่มีอาการผิวดิน แตกเมื่อพื้นที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ เช่น การระบายน้ำออกจากพรุ จะทำให้ออกซิเจนที่อยู่ในอากาศไปทำ

ปฏิกิริยากับเหล็กและกำมะถันที่อยู่ในดิน ทำให้กำมะถันถูกปล่อยขึ้นมา จึงทำให้ดินบริเวณนั้น มีความเป็นดินกรดหรือดินเปรี้ยวจัด จนไม่สามารถนำมาทำประโยชน์ได้ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้ศึกษาและค้นคว้าวิธีที่จะปรับปรุงดินในพื้นที่พรุ โดยการดำเนินการ ดังกล่าวจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อป่าพรุ

ดังนั้น ในปี ๒๕๒๙ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จึงได้กำหนดขอบเขตการใช้ที่ดิน ออกเป็น ๓ เขต ได้แก่ (๑) เขตพัฒนา คือ เขตที่มีโครงการพัฒนาเข้าไปดำเนินการแล้ว มีเนื้อที่ ๖๓,๑๓๐ ไร่ (๒) เขตอนุรักษ์ คือ เขตฟื้นฟูสภาพป่าพรุ มีเนื้อที่ ๑๙,๓๕๐ ไร่ และ (๓) เขตสงวน คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีเนื้อที่ ๑๒๕,๖๒๕ ไร่ นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่อื่นๆ จำนวน ๑,๖๕๐ ไร่ ซึ่งการแบ่ง เขตในขณะนั้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ ยังไม่ได้มีการกำหนดพื้นที่ เขตห้ามล่าฯ หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ ต่อมาในปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชกระแสในเรื่องการแก้ไขขอบเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่พรุเพิ่มเติม จำนวน ๓ ครั้ง ทำให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันกำหนดเขตใหม่ ซึ่งในครั้งนี้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้นำเขตสงวนเดิมไปซ้อนทับกับเขตห้ามล่าของ กรมอุทยานแห่งชาติฯ และเขตอนุรักษ์ไปซ้อนทับกับเขตป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้ ส่วนใน เขตพัฒนา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ราษฎรถือครองสามารถเข้าไปทำประโยชน์ได้ ทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จะนำผลการวิจัยไปพัฒนาในพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ยังได้ศึกษา ลักษณะดินในเขตพัฒนา โดยสามารถจำแนกดินออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ดินพรุ มีเนื้อที่ ๔๔,๘๑๕ ไร่ ดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ ๑๓,๙๗๖ ไร่ ดินกรด มีเนื้อที่ ๑,๘๘๘ ไร่ และพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ ๒,๔๕๑ ไร่

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเขตพัฒนาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่จะทำการเกษตร โดยพืชที่ปลูกมากที่สุด คือ ปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีพื้นที่ปลูกมากถึง ๒๕,๔๑๘ ไร่ รองลงมาจะเป็นยางพารา มีพื้นที่ปลูก ๑๑,๒๕๘ ไร่ และพื้นที่นา พื้นที่ปลูก ๔,๖๘๘ ไร่ นอกจากนี้ในบริเวณรอบพรุแล้ว ศูนย์ศึกษา การพัฒนาพิกุลทองฯ ยังได้มีการศึกษาลักษณะดินที่มีระยะห่างจากพื้นที่ขอบพรุ ในระยะ ๑๐ กิโลเมตร พบว่า เป็นดินพรุ เนื้อที่ ๔๓,๕๑๙ ไร่ ดินเปรี้ยวจัด เนื้อที่ ๖๓,๕๙๓ ไร่ ดินกรด เนื้อที่ ๑๘๙,๙๔๐ ไร่ และพื้นที่ดอน เนื้อที่ ๒๙๗,๗๙๔ ไร่ โดยลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณดังกล่าว ส่วนใหญ่ราษฎร จะปลูกยางพารามากที่สุด มีพื้นที่ปลูก ๒๒๕,๙๑๒ ไร่ รองลงมาจะเป็นไม้ผล/ไม้ยืนต้น และพื้นที่นา ตามลำดับ

การทำการเกษตรในพื้นที่ป่าพรุ จากการค้นคว้าและวิจัยของศูนย์ศึกษาการพัฒนา พิกุลทองฯ พบว่าพืชที่เหมาะสมในการปลูกพื้นที่พรุ คือ ปาล์มน้ำมัน เนื่องจากมีความทนทานต่อภาวะ น้ำท่วมขัง ทั้งนี้ ในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันจะต้องมีการปรับสภาพความเป็นกรดเพื่อให้ดินเหมาะสม กับการปลูก และเนื่องจากสภาพดินพรุนั้นมีความหนาของชั้นดินแตกต่างกัน ทางศูนย์ศึกษาการพัฒนา พิกุลทองฯ จึงได้ศึกษาและวิจัยแล้วพบว่า การปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่พรุที่มีความหนาของชั้นดินพรุ มากกว่า ๕๐ เซนติเมตร จะไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก เพราะจะทำให้ผลผลิตที่ได้ต่ำ ทางศูนย์ศึกษาการ พัฒนาพิกุลทองฯ ได้แนะนำให้เกษตรกรปลูกในชั้นดินอินทรีย์ที่มีชั้นความหนาไม่เกิน ๕๐ เซนติเมตร จึงจะได้ผลผลิตดี

๒.๒) นายสมศักดิ์ นามตาปี
เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้นำนโยบายต่างๆ ของกระทรวงมาส่งเสริมให้แก่ราษฎรในพื้นที่ ซึ่งปัญหาของเกษตรกรส่วนใหญ่ที่กำลังประสบอยู่ ได้แก่

๑. การขาดแคลนแหล่งเงินทุน
๒. พื้นที่การเกษตรมีน้อย
๓. ด้านการตลาด และการจำหน่ายผลผลิต

จากปัญหาดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มีนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ขึ้น เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ปลูกพืช หรือทำการเกษตรชนิดเดียวกัน รวมกันทั้งในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรอง ลดปัจจัยการผลิต และเพิ่มผลผลิต โดยการทำการเกษตรแปลงใหญ่จะมีการบูรณาการร่วมกันหลายหน่วยงาน มีการบริหารจัดการ ตั้งแต่ต้นน้ำ – กลางน้ำ – ปลายน้ำ

ส่วนต้นน้ำจะเป็นการให้ความรู้แก่เกษตรกรผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทั่วประเทศ จำนวน ๘๘๒ ศูนย์ ซึ่งศูนย์เรียนรู้ดังกล่าวจะมีผู้จัดการแปลงทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของทางราชการ หลังจากนั้นจึงจะถ่ายโอนให้แก่เกษตรกรเข้ามาเป็นผู้จัดการแปลงต่อไป นอกจากนี้ ในการบริหารจัดการน้ำ กรมชลประทานจะเข้ามาดูแลระบบน้ำในการทำแปลงใหญ่ การเก็บกักน้ำ หรือการทำแก้มลิง เป็นต้น ส่วนปลายน้ำจะมีกระทรวงพาณิชย์ หอการค้า เป็นผู้จัดหาตลาดรองรับสินค้าทั้งในและต่างประเทศ

จากนโยบายดังกล่าว ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และลดต้นทุนการผลิต และมีตลาดรองรับสินค้า นอกจากการทำการเกษตรแปลงใหญ่แล้ว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังมีการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกร หรือ Zoning คือ การจัดการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ หรือกำหนดการผลิตทางการเกษตรออกเป็นกลุ่ม โดยใช้เกณฑ์แบ่งเขตจากชนิดของดิน น้ำฝน อุณหภูมิ พืชเศรษฐกิจของฟาร์มและรายได้หลักของเกษตรกรอาศัยเส้นของจังหวัดเป็นแนวแบ่งเขตอีกด้วย

๒.๓) นางลัดดาวัลย์ จันทิพย์
หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส

จากนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเกษตรจังหวัด ได้นำไปส่งเสริมให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส ได้เน้นหลักนโยบาย ๓ ด้าน ได้แก่

(๑) การส่งเสริมแปลงใหญ่ คือ การรวมแปลง รวมคน ร่วมบริหารจัดการ ทั้งการผลิตและการตลาดเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรอง ปัจจุบันจังหวัดนราธิวาสได้มีแปลงใหญ่ จำนวน ๔๕ แปลง เป็นแปลงใหญ่ข้าว ประมง ปศุสัตว์ สำหรับพื้นที่ในรอบขอบปรุจะเป็นแปลงใหญ่ข้าว ปาล์มน้ำมัน และผักปลอดสารพิษ

(๒) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดนราธิวาสมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๓ ศูนย์ ๑๔๗ เครือข่าย โดยในศูนย์การเรียนรู้จะมีแปลงตัวอย่าง ฐานการเรียนรู้ของพืชที่แตกต่างกัน โดยมีการบูรณาการร่วมกันในการให้ความรู้ของกระทรวงต่างๆ ที่จะช่วยให้ศูนย์เรียนรู้มีประสิทธิภาพและผู้ที่เข้าไปศึกษาดูงานสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

(๓) เกษตรกรต้นแบบ Smart Farmer คือ เกษตรกรที่มีความรู้ในการทำการเกษตร สามารถบริหารจัดการทั้ง การผลิต การตลาด รวมถึงวิเคราะห์ เชื่อมโยงให้ค่านึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคม รวมถึงสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีทุกหน่วยงาน เช่น ด้านการปลูกพืชผัก การทำปศุสัตว์ การทำประมง เป็นต้น ซึ่งเกษตรกรต้นแบบจะเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจได้

นอกจากนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส ยังดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน และส่งเสริมองค์กรเกษตรกร โดยมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ที่ให้ความรู้และมีการตรวจค่าวิเคราะห์ดิน ธาตุอาหารในดิน เพื่อไปใช้ในการทำปุ๋ยสั่งตัดเพื่อใช้ในการปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืชชนิดนั้นๆ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) มีการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช และยังมีกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่ดำเนินกิจกรรมและมีรายได้เกิดขึ้นนอกจากการทำการเกษตร เป็นต้น

๒.๔) นายแะมะ บากา

หัวหน้าสำนักงานสภาพเกษตรกรรมจังหวัดนราธิวาส

ปัจจุบันจังหวัดนราธิวาสยังมีการนำเข้าพืชผักจากภูมิภาคอื่นๆ เป็นจำนวนมากเพื่อการบริโภคในจังหวัด เช่น โรงพยาบาลที่ต้องประกอบอาหารสำหรับผู้ป่วยในแต่ละวัน ซึ่งผักต่างๆ ที่นำเข้ามาเป็นผักที่ไม่ปลอดสารพิษ จึงอยากให้ส่วนราชการในพื้นที่เข้าไปส่งเสริมให้ราษฎรรอบขอบพรุ ในการปลูกพืชระยะสั้น และผักปลอดสารพิษ เพื่อส่งจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส และจะเป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพิ่มเติมและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่งด้วย

ผลสรุปการเสวนาในหัวข้อที่ ๑ : การส่งเสริมการอาชีพให้แก่เกษตรกรในพื้นที่รอบพรุ แนะนำให้เกษตรกรปลูกพืชระยะสั้น หรือพืชผัก เนื่องจากจังหวัดนราธิวาสยังต้องนำเข้าผักจากจังหวัดอื่นๆ จำนวนมาก ผักที่ปลูกในฟาร์มตัวอย่างของจังหวัดยังไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคของประชาชนในพื้นที่ ในการปลูกพืชระยะสั้นในพื้นที่รอบขอบพรุต้องมีการปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสม โดยส่วนราชการต่างๆ เช่น โครงการชลประทาน สถานีพัฒนาที่ดิน จะเข้าไปดูแลเพื่อปรับสภาพพื้นที่ ปริมาณน้ำให้เหมาะสมต่อการเพาะปลูก นอกจากนี้ปาล์มน้ำมันก็ยังเป็นพืชแนะนำและส่งเสริมให้ปลูกในพื้นที่รอบขอบพรุ เนื่องจากมีความทนทานต่อสภาพพื้นที่ โดยเน้นให้เกษตรกรดูแล บำรุงรักษาตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น อีกด้วย

หัวข้อที่ ๒ : ระเบียบและข้อกำหนดในเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง ทั้งในส่วนของพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฯ รวมทั้งข้อกำหนดในการดำเนินคดีต่างๆ

		
นายวิโรจน์ ศิริอุมากุล หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฯ	นายชนม์สวัสดิ์ บุญเกื้อ หัวหน้าส่วนอนุรักษ์และ ป้องกันทรัพยากร	นายธนบรรณ บัวคลี่ อัยการจังหวัดประจำ สำนักงานอัยการสูงสุด

ระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง จะประกอบด้วย ๓ กฎหมายหลัก ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ (๒) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และ (๓) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งในการดำเนินการกล่าวโทษร้องทุกข์จะใช้ ๓ พระราชบัญญัตินี้ ในการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับความผิดที่ราษฎรได้กระทำ เช่น การบุกรุกพื้นที่ การลักลอบล่าสัตว์ การลักลอบตัดไม้เสม็ด เป็นต้น เนื่องจากไม้เสม็ดสามารถนำไปทำเป็นไม้ค้ำยันได้ จึงมีพ่อค้ามาสั่งให้ราษฎรเข้าไปตัดและนำมาขายต่อ ราคาอยู่ที่ประมาณท่อนละ ๔๐ – ๕๐ บาท

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงควรส่งเสริมให้ราษฎรปลูกไม้เสม็ด เพื่อให้ราษฎรมีรายได้เสริม การแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติฯ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา โดยมีผู้แทนจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาชน NGO ที่จะร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้แก่ราษฎรเพื่อไม่ให้ราษฎรเข้าไปกระทำผิดให้คำปรึกษาและคำแนะนำให้แก่ราษฎรในพื้นที่พรุด้วย ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ พบว่าไม่มีการดำเนินคดีเกี่ยวกับกระทำผิดในพื้นที่ป่าพรุ และการไม่มีการเกิดไฟไหม้ป่าพรุเนื่องจากราษฎรในพื้นที่และเครือข่ายช่วยเหลือและป้องกันไม่ให้เกิดไฟไหม้ขึ้น เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากราษฎรในพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับส่วนราชการต่างๆ และในบริเวณรอบป่าพรุจะมีเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติฯ เนื่องจากวิถีชีวิตของราษฎรในพื้นที่ที่ใช้ชีวิตกับป่ามานานจะมีราษฎรบางส่วนเข้าไปหาของป่าในเขตพื้นที่ป่าสงวน เช่น หาน้ำผึ้ง จับปลา การกระทำผิดซึ่งถือว่าเป็นการกระทำความผิดเพียงเล็กน้อย กรมอุทยานฯ ได้มีหนังสือแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติว่าหากเป็นการกระทำความผิดเพียงเล็กน้อยให้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เช่น การพดคุยว่ากล่าวตักเตือน เป็นต้น

การประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลคุ้มครองพื้นที่ไม่ให้มีการบุกรุกทำลายและห้ามมิให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเข้าไปกระทำการล่าสัตว์ทุกชนิด ซึ่งหมายถึงแมลงและไข่ของแมลงด้วย นอกจากกฎหมาย ๓ ฉบับดังกล่าวแล้วยังมีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ฉบับที่ ๖๔/๒๕๕๗ , ๖๖/๒๕๕๗ , ๓๑/๒๕๕๙ และ ๑๐๖/๒๕๖๐ อีกด้วย

สำหรับการช่วยเหลือราษฎรด้านกฎหมาย ในกรณีที่ราษฎรต้องการความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายสามารถติดต่อได้ที่สำนักอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี จังหวัดนครราชสีมา โดยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทางสำนักงานอัยการฯ จะคิดเฉพาะค่าธรรมเนียมเท่านั้น

ทั้งนี้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ จะมีการกำหนดแนวเขตหรือหมุด/โดยใช้หลักเขตถาวร หรือหลักเขตธรรมชาติ เช่น ก้อนหิน หรือต้นไม้ขนาดใหญ่ หรือป้ายประกาศแนวเขตอุทยานแห่งชาติฯ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฯ ให้ชัดเจน และเมื่อมีการประกาศใช้ราชกิจจานุเบกษาแล้ว จะมีการติดประกาศไว้ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อประกาศให้ราษฎรในบริเวณนั้นได้รับทราบ ทั้งนี้ ในการเดินสำรวจแนวเขตพื้นที่ป่าของส่วนราชการนั้น จะมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้แทนของราษฎรในพื้นที่เป็นคนนำเดินสำรวจเนื่องจากจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดีที่สุด

ผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ รับฟังข้อมูลจากการเสวนา และมีการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากวิทยากร

๒.๒.๒ ช่วงการแบ่งกลุ่ม (ประชุมกลุ่มย่อย)

๑) วิธีการ : ดำเนินการจัดแบ่งผู้ร่วมสัมมนาฯ ออกเป็น ๔ กลุ่ม โดยแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภท ดังนี้

- กลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ : เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ
- กลุ่มที่ ๓ และกลุ่มที่ ๔ : ราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง

กลุ่ม	ผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ	จำนวน (คน)
กลุ่ม ๑ (เหลือง)	เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ	๕๑
กลุ่ม ๒ (ฟ้า)	เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ	๕๔
กลุ่ม ๓ (ม่วง)	ราษฎร กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	๕๒
กลุ่ม ๔ (แดง)	ราษฎร กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	๔๘
รวมจำนวน		๒๐๕

๒) หัวข้อการอภิปรายกลุ่ม :

- การประกอบอาชีพ/ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง
- ปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่รอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง
- แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงอย่างเหมาะสม

๓) ผลการอภิปรายกลุ่ม : ผู้ร่วมสัมมนาฯ ทั้ง ๔ กลุ่ม ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในหัวข้อที่กำหนด ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

๑. การประกอบอาชีพ ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

จากการประชุมกลุ่มย่อย จำแนกออกเป็น ๒ ประเด็น ได้แก่ อาชีพที่ส่วนราชการได้ส่งเสริมให้แก่ราษฎรในพื้นที่ และอาชีพที่ราษฎรใช้ประกอบอาชีพในครัวเรือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑.๑ ส่วนราชการเข้าไปส่งเสริมให้แก่ราษฎร ได้แก่

- การจัด Zoning ในพื้นที่
- ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร ปลูกพืชเศรษฐกิจ พืชระยะสั้น พืชที่นิยมบริโภคในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มรายได้ของราษฎร
- ส่งเสริมการปลูกป่า สร้างธนาคารต้นไม้

- ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนอกการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ เช่น งานฝีมือ เย็บผ้า แปรรูปอาหาร เป็นต้น

- ส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่
- ส่งเสริมการการทำอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ให้แก่ราษฎร
- อบรมให้ความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพด้านอาชีพให้แก่ราษฎรในพื้นที่
- การจัดตั้งกลุ่มมีคฤหะกิจเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

๑.๒ อาชีพที่ราษฎรใช้ประกอบอาชีพ ได้แก่

- หาของป่าเพื่อจำหน่าย

- ประกอบอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น ปลูกปาล์ม หลุมพี สาขุ ไม้เสม็ด ปลูกพืชผักสวนครัว ทำสวนผลไม้ ทำนา เป็นต้น

- การเผ่าถ่าน
- การทำปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงวัว แพะ ไก่ เป็นต้น
- การทำการประมง เช่น เลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก ปลาหมอ เป็นต้น
- อาชีพการจักสานกระจูด ย่านลิเภา ผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก หวาย

ต้นจาก เป็นต้น

- การแปรรูปข้าวกล้อง ข้าวซ้อมมือ แป้งสาขุ
- การเลี้ยงผึ้ง

๒. ปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่รอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

๒.๑ การบริหารงานของหน่วยงาน

- นโยบาย Zoning ไม่ได้ถูกนำไปใช้โดยหน่วยงานในพื้นที่ นโยบายของหน่วยงานมีความซ้ำซ้อน ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

- การดำเนินโครงการไม่มีการกระทำอย่างต่อเนื่อง
- ในการดำเนินการต่างๆยังขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
- การส่งเสริมอาชีพไม่ตรงกับความต้องการของราษฎรในพื้นที่
- เกษตรกรรอการสนับสนุนจากหน่วยงาน ไม่มีการขยายผลต่อยอดจากเดิม

๒.๒ เกษตรกรผู้รับประโยชน์ในพื้นที่

- เกษตรกรยังขาดความรู้ที่ใช้ประกอบอาชีพ เช่น การบริหารจัดการ การตลาด การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- กลุ่มเกษตรกรไม่เข้มแข็ง เนื่องจากไม่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ไม่ทันต่อเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมใหม่ๆ

- เยาวชนรุ่นใหม่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอาชีพการเกษตร

- ปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน ที่อยู่อาศัย หรือที่ทำกินไม่มีเอกสารสิทธิ์

ขอบเขตพื้นที่ไม่ชัดเจน พื้นที่ทับซ้อน

- การทำการประมงแบบผิดวิธี เช่น การซื้อตปลา วางยาเบื่อ เป็นต้น

๒.๓ สาธารณูปโภค ปัจจัยการผลิต และศัตรูพืช

- ปัญหาด้านการคมนาคม ถนนมีสภาพชำรุด ถนนเป็นดินลูกรัง ทำให้ผลผลิตเสียหายจากการขนส่ง

- ผลิตพันธุ์ที่หน่วยงานสนับสนุนให้แก่เกษตรกรไม่สามารถนำไปขยายพันธุ์ต่อได้

- ขาดปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์กล้าไม้
- สัตว์เข้าไปในพื้นที่แปลงของเกษตรกร
- ปัญหาเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช

๒.๔ สิ่งแวดล้อม

- สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง

- ปัญหาดินเปรี้ยว

- ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเปรี้ยว น้ำเค็ม น้ำเป็นสนิม น้ำดำ น้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เป็นต้น

- การปล่อยน้ำเสียจากโรงงานยางพารา

๒.๕ เรื่องอื่นๆ

- ปัญหาด้านสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด
- ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ โดนกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง

๓. แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงอย่างเหมาะสม

๓.๑ การบริหารงานของหน่วยงาน

- ส่งเสริมและนำนโยบาย Zoning ไปใช้อย่างจริงจัง

- ให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ / ข้อกำหนดในพื้นที่ยื่นขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดง ทั้งในส่วนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีการจัดทำแนวเขตที่ชัดเจน โดยให้ภาครัฐและราษฎรได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแนวเขตดังกล่าว

- การจัดทำโครงการในระยะแรกควรมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง

- ให้ส่วนราชการ/หน่วยงาน จัดตั้งจุดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรให้กระจายและครอบคลุม และจัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิตให้แก่เกษตรกร

๓.๒ เกษตรกรผู้รับประโยชน์ในพื้นที่

- อบรมให้ความรู้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการประกอบอาชีพให้ครอบคลุมในทุกมิติ เช่น การแปรรูป การตลาด การบริหารจัดการ เป็นต้น

- ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้แก่ราษฎรในรูปแบบกลุ่ม เช่น การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จัดตั้งตลาดชุมชน แนะนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมให้เหมาะสมกับเกษตรกรและสภาพพื้นที่

- มีการสำรวจความต้องการประกอบอาชีพของราษฎรในพื้นที่ เช่น การทำประมง เพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนตรงกับความต้องการของราษฎร

- อบรมให้ความรู้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการทำประมงที่ถูกต้อง และส่งเสริมให้เกษตรกรทำการประมงอย่างถูกวิธี ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาสวยงามที่อยู่ในป่าพรุ
- ส่งเสริมอาชีพอื่นๆ นอกภาคการเกษตร เช่น การทำผลิตภัณฑ์จากย่านลิเภา กระจุต การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากป่า
- จัดทำโครงการเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่สนใจในอาชีพการทำเกษตร

๓.๓ สาธารณูปโภค ปัจจัยการผลิต และศัตรูพืช

- ปรับปรุงซ่อมแซมถนนซึ่งเป็นเส้นทางในการขนส่งผลผลิต
- ให้ความรู้แก่ราษฎรเรื่องการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช
- สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ที่สามารถขยายพันธุ์ได้ พันธุ์ดี และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่
- ส่งเสริมให้ความรู้การนำปัจจัยหรือผลผลิตที่ได้ไปขยายผลหรือต่อยอดจากเดิมเพื่อให้เกษตรกร มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องรอการสนับสนุนจากภาครัฐ
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร เช่น พันธุ์กล้าไม้ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

๓.๔ สิ่งแวดล้อม

- อบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับฤดูกาลและสภาพพื้นที่ให้แก่ราษฎร
- สร้างเขื่อนเพื่อรองรับน้ำ/ดินเปรี้ยว ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดำเนินการแก้ไข และให้ความรู้แก่เกษตรกรในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว
- การบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม เช่น การทำฝาย/แก้มลิง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง การขุดลอกคลองเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำดำ น้ำเป็นสนิม เป็นต้น
- ประสานแจ้งเจ้าของกิจการ/โรงงานให้จัดทำบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนจะปล่อยออกจากโรงงาน

๓.๕ เรื่องอื่นๆ

- รณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สร้างเครือข่ายเพื่อให้ราษฎรช่วยดูแล ไม่ให้ยาเสพติดแพร่ระบาดในพื้นที่

การระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของกลุ่ม ๑ (เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ)

การระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของกลุ่ม ๒ (เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ)

การระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของกลุ่ม ๓ (ราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง)

การระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของกลุ่ม ๔ (ราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง)

การรายงานผลการอภิปรายกลุ่ม

นางสายหยุด เพ็ชรสุข ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ
เป็นประธานปิดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๒

๒.๓ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓ ดำเนินงานระหว่างวันที่ ๙ - ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น ๒ กิจกรรม ได้แก่

- กิจกรรมที่ ๑ การลงพื้นที่เพื่อศึกษาการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

- กิจกรรมที่ ๒ การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๓ ณ โรงแรมเก็นดิง อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

โดยมีรายละเอียดผลการสัมมนา ดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ การลงพื้นที่เพื่อศึกษาการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓ ใน วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เป็นการจัดการสัมมนาฯ ในลักษณะให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ ที่มีความสนใจและมีความต้องการเรียนรู้สภาพโดยรวมของป่าพรุโต๊ะแดงให้ชัดเจนมากขึ้น ได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

โอกาสนี้ นายธรรมรงค์ คงวัดใหม่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส ได้เข้าร่วมรับฟังการบรรยายสรุปและลงพื้นที่ศึกษาการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ในครั้งนี้ด้วย โดยลำดับแรกผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ ได้รับฟังการบรรยายสรุปภาพรวมสภาพพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง จากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายณรงค์พล หมึกทองผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สาขาปัตตานี) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และนายวิโรจน์ ศิริอุมากุล หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นายชาติรี วชิระเผด็จศึก ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๓ สาขานราธิวาส กรมป่าไม้ รวมทั้ง รับฟังบรรยายสรุปการแบ่งเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่พรุ โดยนายอนุรักษ บัวคลี่คล้าย นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นายธรรมรงค์ คงวัดใหม่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส และผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ ได้รับฟังการบรรยายสรุปภาพรวมสภาพพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร

นายณรงค์พล หมีกทอง
ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖
สาขาปัตตานี กล่าวต้อนรับ

นายวิโรจน์ ศิริอุมากุล หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์
สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติฯ
บรรยายเรื่องสภาพป่าพรุโต๊ะแดง

นายชาตรี วชิระเผด็จศึก
ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๓
สาขานราธิวาส บรรยายขอเขตความรับผิดชอบ
ของกรมป่าไม้ในการดูแลป่าพรุโต๊ะแดง

การบรรยายเรื่องแบ่งเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่พรุ
โดยนายอนุรักษ บัวคลี่คลาย
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

จากนั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ ได้ลงพื้นที่ศึกษาการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง
ในพื้นที่จริง จำนวน ๔ จุดดูงาน ได้แก่

- จุดที่ ๑ ศึกษาสภาพป่าพรุโต๊ะแดงที่มีสภาพสมบูรณ์ และร่วมปล่อยปลาบ้า

- จุดที่ ๒ ศึกษาแปลงฟื้นฟูป่าพรุ เพื่อศึกษาแนวทางการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าพรุ และศึกษาการจัดทำฝายชะลอความชุ่มชื้น (Check dam)

- จุดที่ ๓ ศึกษาการบริหารจัดการน้ำบริเวณรอบขอบป่าพรุโต๊ะแดง บริเวณท่าระบายน้ำกลางคลองปาเสมัส อำเภอสู่ไหโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

- จุดที่ ๔ ศึกษาสภาพป่าพรุโต๊ะแดงที่เคยถูกไฟไหม้ รูปแบบการขุดคุ้ยน้ำเป็นช่วงๆ ในลักษณะเส้นตรงรูปแบบไขว้ปลาเพื่อเป็นแนวกันชนและแนวกันไฟ จากนั้น ผู้ร่วมสัมมนาฯ ได้ร่วมกิจกรรมการปลูกซ่อมพันธุ์ไม้ป่าพรุ เช่น ต้นหว้าน้ำ ต้นสักน้ำ ระเมาะปา เสม็ดแดง ฯลฯ บริเวณบ้านสรายอ ตำบลปาเสมัส อำเภอสู่ไหโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

๒.๓.๒ การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ ๓ ณ โรงแรมเก็นติ้ง อำเภอสู่โขงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓ ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ จัดขึ้น ณ โรงแรมเก็นติ้ง อำเภอสู่โขงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส โดยมีนายลลิต ฅนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. เป็นประธานเปิดการสัมมนา และได้กล่าวปาฐกถาพิเศษ เพื่อให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม สามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

นายลลิต ฅนอมสิงห์
รองเลขาธิการ กปร.

การจัดสัมมนาฯ ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการดำเนินงานสนองพระราชดำริและเป็นไปตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมุ่งเน้นการสืบสาน รักษา และต่อยอดการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

หากคิดย้อนกลับไปเมื่อ ๒๐ ปีที่ผ่านมา เป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในการจัดทำขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดงให้ชัดเจน แต่หากพิจารณาแล้ว ปัจจุบันการดำเนินการดังกล่าวก็ยังไม่แล้วเสร็จ

การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติ เชิงวิชาการ และเชิงบูรณาการฯ ที่จะเกิดขึ้นจำนวนรวมทั้งสิ้น ๕ ครั้ง ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสำนักงาน กปร. จังหวัดนราธิวาส และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เล็งเห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม อยากให้ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนได้ตระหนักว่า เราต้องการจะดูแล “ยาพรุ (ป่าพรุโต๊ะแดง)” ของเราต่อไปหรือไม่ ตอนนี้ยาพรุ ยังไม่เสีย ยังมีชีวิตอยู่ได้ อนาคตเราจะปล่อยให้ยาพรุเสียหรือตายไปก่อนหรือไม่ ยาพรุตอนนี้สภาพมากแล้ว เราจะดูแลยาพรุให้เหมาะสมได้อย่างไร ตอนนี้ยาพรุยังสามารถให้ชีวิตให้มีความสุขกับเรา แต่ถ้าเราปล่อยให้ปัญหาเกิดขึ้นเหมือนทุกวันนี้และไม่ดูแลยาพรุ ยาพรุก็อาจจะตายและไม่ก่อเกิดประโยชน์ให้กับคนในพื้นที่ต่อไปได้

การสัมมนาฯ ในครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมวิเคราะห์ว่าวันนี้เราดูแลยาพรุได้อย่างไร เราจะมีวิธีอย่างไรในการดูแลยาพรุให้อยู่ได้นานที่สุด สถานการณ์ต่างๆ ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ยาพรุคนนี้ก็เช่นเดียวกันเป็นยาพรุที่ไม่เหมือนใครและมีจำนวนน้อยในโลกนี้ ประเทศไทยเรามีสิ่งวิเศษที่เกิดขึ้น ทำไมเราไม่ดูแลยาพรุให้คงอยู่ตราบนานเท่านาน

พื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงสามารถใช้ประโยชน์ได้มากมาย ราษฎรต่างมีความต้องการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าพรุ ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ เราควรระมัดระวังในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า ในมุมมองของข้าราชการในการปกป้องและรักษาผืนป่ามีวิธีการหลายอย่าง แต่บางวิธีการก็อาจไปทำร้ายป่าพรุได้ ซึ่งจากการสนทนาฯ ทั้ง ๒ ครั้งที่ผ่าน จะเห็นว่าปัญหาเรื่องขอบเขตป่าพรุในพื้นที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับราษฎรในพื้นที่ ดังนั้น เราต้องพูดคุยกัน ให้ได้ข้อสรุปว่าเราควรจะดูแลป่าพรุแห่งนี้ไปอย่างไร ซึ่งจะสอดคล้องตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระราชปณิธานในการต่อยอดแนวพระราชดำริและขับเคลื่อนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้สำเร็จลุล่วงต่อไป

ประเด็นที่ต้องขบคิดอีกเรื่องคือ ชุมชนก็อยากได้รูปแบบหนึ่ง หน่วยงานราชการก็มีเป้าหมายอีกแบบหนึ่ง ซึ่งทั้งสองรูปแบบอาจจะไม่ตรงกัน แต่ทุกสิ่งจะเดินไปได้ต้องมีความเข้าใจร่วมกัน ต้องเปิดใจให้กว้าง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริให้ทุกคนรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทุกคนต้องพูดคุยกันด้วยเหตุและผล ต้องใช้ความเข้าใจ เราจะเข้าใจกันได้ต้องรับฟัง เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย ถ้าไม่เปิดใจจะเกิดการทะเลาะได้ แค่เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ปัญหาต่างๆ ที่อยากได้ในการดูแลป่าพรุก็จะเกิดขึ้นได้ในที่สุด สิ่งที่ดีที่สุดคือข้อตกลงร่วมกันว่าเราจะดำเนินการกันอย่างไร เรื่องของวิชาการเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและหาข้อสรุปในการดำเนินการยังไม่ได้ นั่นคือสิ่งที่เราต้องศึกษา เข้าใจ สิ่งที่ต้องใส่ใจคือคนในชุมชน ชุมชนคือคนสำคัญ หน่วยงานต้องฟังชาวบ้าน ชาวบ้านก็ต้องฟังหน่วยราชการด้วย

ป่าพรุโต๊ะแดงเป็นพื้นที่ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงห่วงใย มีหลายอย่างที่พระองค์ได้พระราชทานแนวทางการดำเนินงาน เช่น การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในการศึกษาพื้นที่พรุที่เสื่อมโทรม เพื่อการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรกำหนดขอบเขตป่าพรุให้แน่นอน เราต้องเก็บไว้และจะดูแลอย่างไร ใช้ประโยชน์อย่างไร ทุกสิ่งมีทางออก นอกจากการเปิดใจกว้าง การทำงานไม่สามารถทำได้เพียงลำพัง ต้องรู้และเข้าใจ คนที่เข้าใจในเรื่องต่างๆ ได้ละเอียดคือคนที่อยู่กับพื้นที่ป่าพรุมาแต่ดั้งเดิม คนในชุมชนจะรู้ว่าต้องใช้ป่าพรุอย่างไร หน่วยงานต้องฟัง เมื่อเรารู้จริงแล้ว พวกเราพร้อมหรือไม่ที่จะดูแลป่าพรุแห่งนี้

ความสามัคคีที่จะเกิดขึ้นได้ คือ การเปิดใจให้กว้าง ใช้เหตุและผลในการรับฟัง และร่วมหาข้อสรุป ไม่มีใครได้ทุกอย่างอย่างสมบูรณ์ อาจต้องมีการได้ประโยชน์ เสียประโยชน์ ใช้เหตุผลในการดูแล ความสามัคคีเป็นเรื่องสำคัญ เราควรมี เราต้องหาทางออกร่วมกัน ทางออกที่ดีกับป่าพรุแห่งนี้ โอกาสนี้ ขอขอบคุณหน่วยราชการต่าง ๆ ในการสืบสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และผลจากการสนทนาฯ จะเป็นประโยชน์และทำให้ทุกท่านได้ภาคภูมิใจว่า บรรพบุรุษได้สืบสานและดูแลป่าพรุที่ดีและเหมาะสมไว้ให้กับลูกหลานในอนาคตแล้ว

๑) ช่วงการเสวนา

๑.๑) วิทยากรช่วงการเสวนา

หัวข้อและประเด็นที่นำมาอภิปรายในครั้งนี้ มุ่งเน้นการร่วมอภิปรายในเรื่อง “ทิศทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม” โดยผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย

๑) นายศุภรัชต์ อินทรารุธ

ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔ สำนักงาน กปร.

๒) นายเฉลิมชัย ตรินรินทร์

ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ ๑๗ กรมชลประทาน

๓) นายธนิตย์ หนูยิ้ม

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๔) นางรัตนา ถิระโชติ

เกษตรจังหวัดนราธิวาส

๕) นายปรีชา นวลน้อย

นายอำเภอสุไหโง-ลก

๖) นายสุธา เทพทอง

ราษฎรตำบลปาเสมัส อำเภอสุไหโง-ลก จังหวัดนราธิวาส

ทั้งนี้ การเสวนาฯ ในครั้งนี้มี ผศ. มณฑา รุจิระศักดิ์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นผู้ดำเนินรายการช่วงเสวนา

การเสวนาในหัวข้อเรื่อง “ทิศทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม”
โดยผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๒) ผลการเสวนาในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๓

ผู้ร่วมเสวนาแต่ละท่าน ได้ร่วมอภิปรายให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถสรุปผลการเสวนาได้ ดังนี้

๑) นายศุภรัชต์ อินทรารุ
ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
สำนักงาน กปร.

◆ การดำเนินงานของสำนักงาน กปร. ในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง

พื้นที่ภาคใต้มีดินน้ำ และป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เรามีป่าที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งภาคอื่นๆ ไม่มี โดยเฉพาะป่าพรุโต๊ะแดงแห่งนี้ ซึ่งเป็นผืนป่าขนาดใหญ่ และมีความหลากหลายทางชีวภาพมาก สำนักงาน กปร. เป็นหน่วยงานกลางในการประสานดำเนินงานสนองพระราชดำริ และเข้าร่วมดำเนินงานตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และพระบรมวงศ์ตลอดมา

ทั้งนี้ สำนักงาน กปร. ได้เล็งเห็นความสำคัญของป่าพรุโต๊ะแดง โดยเฉพาะในเขตป่าพรุที่ควรดูแลรักษาอย่างยิ่ง ซึ่งก็คือ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ดังนั้น สำนักงาน กปร. จึงต้องการให้ทุกหน่วยงานได้ร่วมมือกัน ทั้งในระดับส่วนกลาง ระดับพื้นที่ รวมทั้งภาคประชาชน ได้มาหารือแนวทางในการดูแลป่าพรุผืนนี้ร่วมกัน

สำนักงาน กปร. มองหาเหตุแห่งทุกข์ ทั้งปัญหาเรื่องน้ำเปรี้ยว ไฟป่า เพื่อร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกำหนดแนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงที่มีเลขาธิการ กปร. เป็นประธานคณะทำงาน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมชลประทาน จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น ร่วมเป็นคณะทำงานในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ทั้งนี้ การดำเนินงานที่ผ่านมาก็ยังคงมีปัญหาที่ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา จึงถือเป็นโอกาสที่ดีที่เราจะได้มาพูดคุยกันทั้งในส่วนภาคราชการและภาคประชาชน มาร่วมทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการให้ชัดเจน ทั้งนี้ คณะทำงานจัดสัมมนาฯ ก็เล็งเห็นความสำคัญในการพูดคุยที่ต้องใช้เวลาให้เต็มที่ จึงมีการพูดคุยหลายครั้ง ให้ผลการสัมมนาทั้ง ๕ ครั้ง ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และได้แนวทางที่เหมาะสม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการจัดทำรายงานถวายต่อไป ดังนั้น ทุกคนต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ เราจะอยู่อย่างไรให้คนกินอิ่ม มีสุข และป่าได้รับการดูแล

◆ แนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์มีรูปแบบการทรงงานที่เป็นแบบอย่างให้กับเราได้เป็นอย่างดี โดยจะต้องมีหน่วยงานต่างๆ มาร่วมให้ข้อคิดเห็นและทำงานร่วมกัน จะใช้การมีส่วนร่วมในการทรงงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล อดีตเลขาธิการ กปร. ได้เคยกล่าวไว้ว่า พวกเราชอบที่จะเห็นในหลวง แต่ไม่มีใครเลือกที่จะมองในหลวงในการทรงงาน

วันนี้ถือเป็นโอกาสที่ดีในการเปิดใจคุยกัน และนำไปสู่พระราชโบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา และต่อยอด การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้งนี้ ขอเป็นอีกหนึ่งกำลังใจให้กับชาวนราธิวาส เราต้องใช้ “one mind and one map” เราต้องเดินไปพร้อมกันและเราจะได้มีแผนที่ของการเดินทางไปในทิศทางเดียวกัน ได้แผนที่นำทางในการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงรูปแบบเดียวกัน

๒) นายเฉลิมชัย ตรีนรินทร์
ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ ๑๗
กรมชลประทาน

◆ ด้านการชลประทานที่มีการก่อสร้างสิ่งต่างๆ มากมายในพื้นที่รอบขอบป่าพรุโต๊ะแดง มีประโยชน์อย่างไรกับป่าพรุและราษฎรที่อยู่ในพื้นที่

จังหวัดนราธิวาสมีพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ ซึ่งพระบรมวงศ์ได้เสด็จพระราชดำเนินมาแปรพระราชฐานอย่างต่อเนื่อง และเกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากมายในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ทั้งนี้ หากเราพิจารณาภาพรวมของสภาพภูมิประเทศ พบว่า ด้านตะวันตกของจังหวัดนราธิวาสเป็นภูเขาสูง ด้านตอนกลางเป็นพื้นที่ราบ ดังเช่น พื้นที่พรุบาเจาะ พื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง สำหรับด้านตะวันออกเป็นสันทราย ดังนั้นภูมิประเทศโดยรวมจึงมีลักษณะของน้ำ ๓ ชนิด คือ “น้ำจืด” ฤดูฝนจะเกิดน้ำท่วม “น้ำเค็ม” คือน้ำทะเล “น้ำเปรี้ยว” คือ พื้นที่พรุ ที่มีผลต่อการทำเกษตรกรรม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงทราบปัญหาดังกล่าวและพระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานดำเนินโครงการพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำโก-ลกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งในส่วนของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำบางนราฯ และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำโก-ลกฯ จะเป็นโครงการหลักในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

ปี ๒๕๑๗ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานแก้ไขปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ป้องกันน้ำเค็ม ป้องกันน้ำเปรี้ยวดินเปรี้ยว โดยสภาพของป่าพรุโต๊ะแดง พบว่า ความสูงชันของพื้นที่ป่าพรุจะอยู่ในบริเวณอำเภอสูโงปั๋งและอำเภอสูโงโก-ลก ส่วนอำเภอเจาะไอร้องและอำเภอดากใบจะเป็นพื้นที่ต่ำ แล้วน้ำจะไหลไปออกบ้านกูจำ อดีตในช่วงฤดูฝน น้ำจากป่าพรุจะไหลบ่าไปท่วมพื้นที่การเกษตร และน้ำจากแม่น้ำโก-ลกก็ไหลเอามาท่วมอีก ดังนั้น การแก้ไขปัญหามาของการพัฒนาพื้นที่การเกษตร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงได้พระราชทานพระราชดำริทั้งเรื่องการดูแลระดับน้ำในพรุ การบริหารจัดการน้ำแยกน้ำเปรี้ยวน้ำจืด ทรงให้วางระบบต่างๆ ในทุกมิติ รวมทั้ง การนำน้ำจืดไปชะล้างดินเปรี้ยวที่บ้านโคกอิฐโคกโน ทำให้ราษฎรมีชีวิตที่ดีขึ้นจากแต่ก่อนผลิตข้าวได้ ๓๐ ถึงต่อไร่ ปัจจุบันสามารถผลิตข้าวได้จำนวน ๕๐-๖๐ ถึงต่อไร่

การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง กรมชลประทานได้ดำเนินการตามแนวพระราชดำริทั้งหมด ทั้งในส่วนของ การก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ ประตูระบายน้ำ รวมทั้งรูปแบบการบริหารจัดการ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริไว้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการน้ำควรดำเนินการอย่างไร อีกทั้งพระราชทานพระราชดำริเรื่องการรักษาป่า ให้คนอยู่กับป่าได้ ให้เกิดความสมดุลในการรักษาป่า สิ่งต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานไว้เป็นสิ่งที่กรมชลประทานได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อราษฎรในพื้นที่อย่างแท้จริง

บริเวณรอบขอบพรุ คลองที่เชื่อมต่อไปอาคารบังคับน้ำทุกจุด ช่วยควบคุมระดับน้ำสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริในเรื่องการบริหารจัดการน้ำ ทรงมุ่งเน้นในประเด็นเรื่องการพร่องน้ำในพื้นที่พรุให้เหมาะสมและปรับแนวทางให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

◆ แนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม

กรมชลประทานมีหน้าที่ในการดูแลรักษาระดับน้ำในพรุ และบริหารจัดการน้ำ ดังนั้น แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมที่ควรดำเนินการ โดยแยกเป็น ๒ ส่วน คือ

ภาครัฐ : ต้องมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะเรื่องขอบเขตต้องชัดเจน พื้นที่ใดคือพื้นที่พรุ พื้นที่ใดคือพื้นที่ราษฎร ต้องมีการพิสูจน์สิทธิให้ชัดเจน การขุดลอกคลองจะช่วยเป็นแนวกันเขตที่สำคัญ รวมทั้งสามารถเป็นแหล่งน้ำดับไฟในป่าพรุและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาได้อีกด้วย นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด ในการป้องกันการบุกรุกป่าพรุ จะช่วยให้การดูแลป่าพรุโต๊ะแดงทำได้ดีขึ้น

ภาคประชาชน : ต้องให้ความร่วมมือกับภาครัฐ รวมทั้งเป็นเครือข่ายทำงานร่วมกับภาครัฐ ในการดูแลป่าพรุโต๊ะแดง ทุกส่วนต้องแสดงความจริงใจซึ่งกันและกัน ต้องเปิดใจมาพูดคุยกัน เพื่องานที่จะสำเร็จลุล่วงต่อไป

๓) นายธนิษฐ์ หนูยิ้ม
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

◆ ความสำคัญของป่าพรุโต๊ะแดงและปัญหาที่ควรแก้ไข

ประสบการณ์การทำงานในเขตป่าพรุโต๊ะแดงตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ – ๒๕๕๖ จึงได้สัมผัสกับการดูแลป่าพรุโต๊ะแดงมาจำนวนกว่า ๒๕ ปี โดยในปี ๒๕๓๑ ที่ก่อตั้งศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร มีการตั้งแปลงทดลองศึกษาสภาพป่าพรุโต๊ะแดง และได้ทำงานในการดูแลป่าพรุทั้งในช่วงไฟไหม้ใหญ่ปี ๒๕๔๑ และไปนำเสนอข้อมูลที่ต่างประเทศในหลายๆ ครั้ง ซึ่งพบข้อมูลว่า การดูแลป่าพรุโต๊ะแดงของไทยเรา เกิดได้เพราะพระบารมี

ประเทศไทยมีพื้นที่พรุทั้งหมดประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งถือว่าน้อยมากจากพื้นที่ป่าโดยรวม ถึงแม้พื้นที่ป่าน้อยแต่มีศักยภาพมาก ในจำนวนพื้นที่พรุ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ ประมาณ ๔๙ เปอร์เซ็นต์ เป็นพื้นที่พรุในเขตจังหวัดนราธิวาส ซึ่งประกอบด้วยพรุโต๊ะแดงและพรุบาเจาะ โดยพรุโต๊ะแดงเป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ สำหรับพรุบาเจาะเป็นพื้นที่พรุเพื่อการพัฒนา ทั้งนี้ พื้นที่พรุ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เสื่อมสภาพ ส่วนพื้นที่พรุสมบูรณ์ จำนวนประมาณ ๕๐,๐๐๐ ไร่ ตั้งอยู่ในขอบเขตของป่าพรุโต๊ะแดง ในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงมีความหลากหลายทางชีวภาพมาก มีพันธุ์ไม้ จำนวน ๔๐๐ กว่าชนิด ในปี ๒๕๓๔ ได้มีการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงได้ประกาศพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงเป็น “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” จำนวน ๒๐๐ ตารางกิโลเมตร ซึ่งถือเป็นป่าที่ราษฎรได้ใช้ประโยชน์อย่างมาก ทั้งในส่วนของต้นเสาควง ที่ชาวบ้านเอาไปทำเป็นอาหาร การหาน้ำผึ้ง ต้นหลุมพี ฯลฯ หรือแม้กระทั่งปลา ซึ่งถือเป็นแหล่งโปรตีนขนาดใหญ่ เช่น ปลาตุกร้าฟัน นอกจากนี้ ป่าพรุโต๊ะแดงแห่งนี้ยังถือเป็นแก้มลิงที่สำคัญของจังหวัดนราธิวาส

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริให้มีการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เนื่องด้วยจังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดที่ราษฎรทำนาแล้วไม่คุ้มค่าเพราะมีปัญหาเรื่องดิน จึงต้องตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เพื่อเป็นต้นแบบแห่งการพัฒนาในการปรับปรุงดิน เพื่อปลูกพืชผลในพื้นที่พรุ ต่อมาปี ๒๕๒๖ พระราชทานพระราชดำริให้กรมป่าไม้หาพันธุ์ไม้ที่โตได้ดีในพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขัง ดังนั้น จึงได้มีการจัดทำแปลงทดลองพันธุ์ไม้ในพื้นที่พรุ ปัจจุบันมีพันธุ์ไม้ประมาณ ๑๐๐ ชนิด และเมื่อปี ๒๕๓๕ พระราชทานพระราชดำริว่า พรุต้องเก็บไว้ เพราะมีประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม จุดใดไม่สมบูรณ์ก็ให้หาพันธุ์ไม้มาเพิ่มประสิทธิภาพ ตามข้างทางไม้หลาวชะโอนก็มี รวมทั้ง ให้ทำขอบเขตให้ชัดเจน ดังนั้น สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือ ต้องเก็บพรุไว้และให้ประชาชนได้ทำการเกษตรในพื้นที่ได้

ปัญหาภัยคุกคามของพรุคือ น้ำถูกระบายออกจากพรุ โดยหลักการในทางปฏิบัติ ถ้าควบคุมกำกับไม่ดี น้ำจะแห้ง และเกิดภัยที่ตามมาคือ ไฟป่า ส่วนภัยคุกคามอื่นๆ เช่น การตัดไม้ การบุกรุกพื้นที่ ฯลฯ ถือเป็นปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไขปัญหาต่อไป การแก้ไขที่ควรดำเนินการคือ เราต้องระบายน้ำแบบควบคุมอย่างเหมาะสม ไม่ใช่การขังน้ำ ขังน้ำไว้ต้นไม้ก็อาจยืนตายได้ และสำคัญที่สุด คือ การจัดทำแนวเขตให้ชัดเจนตามพระราชดำริ แนวเขตตามแผนที่จะชัดเจนอยู่แล้วเพราะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด แต่จุดที่เป็นปัญหาคือ ริมแนวเขตป่าพรุ ซึ่งบางพื้นที่ควรดำเนินการขุดคู ทำรั้วลวดหนาม เพื่อแสดงแนวเขต นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับเรื่องการปลูกป่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปลูกป่าในใจคน ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก เราควรศึกษาและน้อมนำแนวพระราชดำริไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรม

◆ แนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม

เมื่อปี ๒๕๓๔ มีพระราชกฤษฎีกาเรื่องเขตป่าพรุอย่างชัดเจน แต่ปัญหาการบุกรุกก็ยังมียู่ แต่น้อยกว่าที่อื่น ปัจจุบันสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สาขาปัตตานี กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สามารถดำเนินการปักหลักแนวเขตได้บางส่วน หลังจากนั้นอาจต้องนำประเด็นปัญหาเรื่องแนวเขตต่างๆ ไปดำเนินการให้ชัดเจนต่อไป

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพียงหน่วยงานเดียวไม่สามารถดูแลผืนป่าแห่งนี้ได้เพียงหน่วยเดียว ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ และราษฎรในพื้นที่ในการดูแลป่าพรุแห่งนี้ร่วมกัน

๔) นางรัตนา ธิโรชิต

เกษตรจังหวัดนราธิวาส

สำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส กรมส่งเสริมการเกษตร

◆ การประกอบอาชีพที่เหมาะสมในการดำเนินงานบริเวณโดยรอบพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

อาชีพของราษฎรโดยรอบขอบป่าพรุที่พบโดยทั่วไป เมื่อผนวกกรวมกับกระบวนการจัด zoning พื้นที่ดำเนินการ พบว่า ราษฎรจะมีการปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และข้าว ทั้งนี้ สำหรับพืชที่เพาะปลูกไปแล้ว จะต้องสร้างกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แนวทางการลดต้นทุน และสร้างการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อการทำการเกษตรที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในการนี้ สำหรับพื้นที่รอบป่าพรุที่ปัจจุบันยังคงเป็นพื้นที่ที่ว่างเปล่า การเพาะปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน การทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว การทำไร่นาสวนผสม และการทำการเกษตรแบบผสมผสานบริเวณรอบขอบป่าพรุ เพื่อเสริมรายได้ให้แก่ครัวเรือน โดยควรมีการวางแผนการผลิตว่า ช่วงเวลาไหนที่เหมาะสมในการปลูกพืชชนิดนั้น

นอกจากนี้ สำหรับการประกอบอาชีพอื่นๆ ที่เหมาะสมจะดำเนินการบริเวณโดยรอบป่าพรุ ได้แก่ การหาปลา การเก็บเห็ด เก็บน้ำผึ้ง การทำลูกหลุมพืตอง เป็นต้น แต่ทั้งนี้ การดำเนินการใดๆ ควรคำนึงในเรื่องการอนุรักษ์พื้นที่ป่าพรุควบคู่กับการประกอบอาชีพนั้นๆ ด้วย เช่น การเก็บน้ำผึ้ง ควรใช้วิธีการเลี้ยงผึ้งในพื้นที่ของราษฎร ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าพรุ อีกทั้ง การใช้ประโยชน์ต่อต้นสาคร ราษฎรควรจะมีการปลูกต้นสาครควบคู่ไปในขณะเดียวกันด้วย

การประกอบอาชีพของราษฎร หากดำเนินการแยกเป็นรายบุคคล อาจไม่ก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการประกอบอาชีพ และไม่เกิดอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิต ดังนั้น จึงควรสร้างการรวมกลุ่มในการผลิตหรือการจัดหาปัจจัยการผลิตร่วมกัน รวมทั้ง ต้องสร้างการต่อรองทางการตลาดด้วย เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป โดยการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้น ควรรวมกลุ่มเล็กๆ ก่อน อาจเป็นในรูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก่อนได้

ทั้งนี้ การบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงที่เหมาะสมควรสร้างการตระหนักรู้ควบคู่ไปด้วย ราษฎรต้องเข้าใจว่าป่าพรุมีความสำคัญอย่างไร ป่าพรุโต๊ะแดงคือแหล่งสร้างอาหาร สร้างรายได้ และสร้างอาชีพ รวมทั้ง เป็นแหล่งเงินทุนในการดำเนินชีวิต โดยราษฎรต้องเข้าใจและตระหนักว่า รวมทั้ง ป่าตรงไหนที่เราไม่ควรรุกร้า ป่าตรงไหนที่เราสามารถต่อยอดเรื่องอาชีพได้ ดังนั้น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และราษฎร ต้องตระหนักและบอกต่อกันถึงการร่วมดูแลป่าพรุโต๊ะแดงแห่งนี้

◆ แนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมกับชุมชน ต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ พื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงมีกลุ่มอนุรักษ์ เราควรนำกลุ่มอนุรักษ์กลุ่มนี้เป็นพลังในการขับเคลื่อนและการประกอบอาชีพใดๆ ในพื้นที่ ควรดำเนินการควบคู่กับการอนุรักษ์และการปลูกเสริมป่าพรุ รวมทั้ง นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดในการดูแลป่าพรุ นอกจากนี้ ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนและเยาวชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าพรุ เพื่อสร้างฐานรากแห่งความยั่งยืนในการดูแลผืนป่าแห่งนี้

๕) นายปรีชา นวลน้อย
นายอำเภอสุโขทัย-ลก

◆ **การบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้ราษฎรสามารถอยู่ร่วมกับป่าพรุได้
อย่างเกื้อกูลกัน**

การบริหารจัดการที่จะเกิดขึ้น ควรลงมือดำเนินการตั้งแต่ตอนนี้ โดยควรดำเนินการ ดังนี้
ขั้นที่ ๑ การกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงต้องทำให้ชัดเจนก่อนเป็นเบื้องต้น ต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินการที่ชัดเจน ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องต้องเปิดใจและเปิดรับที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา ทั้งในส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และกรมชลประทาน ฯลฯ ต้องทำร่วมกัน ทุกส่วนต้องจับมือกันก่อนและเดินไปข้างหน้าพร้อมกัน

ขั้นที่ ๒ เมื่อกำหนดขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดงที่ชัดเจนแล้ว จึงมาบริหารจัดการเรื่องคนที่อาศัยอยู่โดยรอบ โดยควรมีการใช้กฎหมายก็ถูกหลักและถูกต้องชัดเจน ใครบุกรุกก็ดำเนินการตามกฎหมาย

ขั้นที่ ๓ การบริหารเวลา พื้นที่ และคน ควรดำเนินการทั้งระบบและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องต้องมีฐานข้อมูลและกรอบทิศทางในการทำงานที่เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน

◆ **แนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม**

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรเปิดใจพูดคุยกัน และควรศึกษาแผนงานของแต่ละหน่วยงานให้สอดคล้องกัน อีกทั้ง ต้องรับผิดชอบและมีเป้าหมายในการดำเนินการ ดังนั้น การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเป็นเรื่องที่สำคัญ

สำหรับราษฎรในพื้นที่ ต้องสร้างความเข้าใจ หากการดำเนินงานด้านกายภาพในการกำหนดพื้นที่ชัดเจนแล้ว การพูดคุยกับราษฎรสามารถทำได้ราบรื่นมากขึ้น ทั้งนี้ บริเวณโดยรอบป่าพรุไม่ควรปลูกปาล์มน้ำมัน เพราะปาล์มน้ำมันใช้น้ำมาก แต่ควรปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ผักกระเฉด ผักบุ้ง และเลียงปลา นอกจากนี้ ควรมีการปลูกป่าทดแทนในเขตป่าพรุโต๊ะแดง โดยเฉพาะบริเวณที่เคยเกิดไฟไหม้หรือที่ว่างเปล่า ต้องมีการปลูกป่าเสริม

๖) นายสุธา เทพทอง
ราษฎรตำบลป่าเสม็ด อำเภอสว่างโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

◆ การดูแลรักษาป่าพรุโต๊ะแดงของราษฎรในพื้นที่

ราษฎรที่อยู่ในเขตรอยต่อป่าพรุโต๊ะแดงจะคอยช่วยกันเฝ้าระวัง ไม่เผาบ้านตัวเอง มีการร่วมวางแผนก่อนเกิดไฟไหม้ รวมทั้ง มีการจัดเวรยาม เพื่อคอยสอดส่องพื้นที่ป่าหรือการบุกรุกเข้าพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

ปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙ ในช่วงที่เกิดไฟไหม้ป่าพรุโต๊ะแดง ราษฎรร่วมดับไฟป่าพรุโต๊ะแดง และจัดเวรยามคอยระงับเหตุกันอย่างต่อเนื่อง ราษฎรในพื้นที่ต่างรักและหวงแหนป่าพรุโต๊ะแดง หากจะแก้ที่ต้นเหตุ ต้องทำแนวกันไฟแนวป่าพรุให้ชัดเจน โดยต้องประชุมชี้แจงเรื่องแนวเขตและจัดทำแนวเขตอย่างจริงจัง ทำให้ชัดเจน ป่าพรุโต๊ะแดงแห่งนี้ถือเป็นป่าผืนใหญ่มีพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ที่หลากหลาย การประกอบอาชีพของราษฎรโดยรอบป่าพรุก็หลากหลายเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการปลูกยาง และเลี้ยงปลา ฯลฯ ทั้งนี้ มีพื้นที่ประมาณ ๑๖๐ กิโลเมตร บริเวณรอบขอบพรุที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งเข้ามาดูแลเรื่องการจัดทำเป็นแนวกันไฟ โดยสามารถดำเนินการปีละประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ภายในระยะเวลา ๓ ปี ก็จะดำเนินได้ครบถ้วน นอกจากนี้ ควรบริหารจัดการเรื่องการท่องเที่ยวป่าพรุโต๊ะแดงควบคู่ไปด้วย

◆ แนวทางการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม

หากแนวเขตป่าพรุโต๊ะแดงมีความชัดเจน ราษฎรในพื้นที่จะได้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนตามไปด้วย และจะไม่มีใครกล้าบุกรุกพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง ทั้งนี้ ควรให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านในแต่ละตำบล แต่ละอำเภอมาร่วมประชุม เพื่อร่วมวางแผนการดูแลแนวเขตป่าพรุโต๊ะแดง ทุกส่วนต้องบูรณาการการทำงานร่วมกัน ป่าพรุโต๊ะแดงก็จะอยู่ได้อย่างยั่งยืน

๒) ช่วงการแบ่งกลุ่ม (ประชุมกลุ่มย่อย)

๒.๑) วิธีการ : ดำเนินการจัดแบ่งผู้ร่วมสัมมนาฯ ออกเป็น ๒ กลุ่ม โดยแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภท ดังนี้

- กลุ่ม ๑ : เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๑๐๐ คน
- กลุ่ม ๒ : ราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๖๐ คน

๒.๒) หัวข้อการอภิปรายกลุ่ม :

๒.๒.๑) การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

- รูปแบบการจัดทำขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงที่เหมาะสม
- การมีส่วนร่วมการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดง
- การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงให้มีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน

๒.๒.๒) การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมทั้งในและนอกพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

- กรณีน้ำแล้ง
- กรณีน้ำท่วม

๒.๓) ผลการอภิปรายกลุ่ม : ผู้ร่วมสัมมนาฯ ทั้ง ๒ กลุ่ม ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในหัวข้อที่กำหนด ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

๒.๓.๑) การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๑) รูปแบบการจัดทำขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงที่เหมาะสม

◆ ควรสร้างวิธีการจัดทำแนวเขตป่าพรุที่ชัดเจน โดยมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน ดังนี้

๑) ทำพิกัดปักหลักเขตให้ชัดเจน โดยอาจจะใช้เสาปูน เสาคอนกรีต หรือหลักกิโล รั้วลวดหนาม หรือกำแพง เป็นแนวขอบตลอดระยะ

๒) ปลุกต้นไม้เป็นแนวป่ากันชน เช่น ต้นตำเสา ต้นตะเคียน ต้นเทียะ ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยยึดหน้าดินให้ดินแข็งแรง และชุมชนได้ประโยชน์ใช้สอยด้านอื่นๆ จากต้นไม้ดังกล่าว ทั้งนี้ อาจแบ่งโซนป่ากันชนเป็นป่าชั้นในและป่าชั้นนอก

๓) ขุดคู คลอง และร่องน้ำ ล้อมรอบ (แบบมีคันดิน) เว้นระยะให้มีช่องว่างเป็นช่วงๆ บริเวณรอยต่อ ทั้งนี้ เห็นควรดำเนินการโดยไม่รบกวนที่ดินทำกินของราษฎร

๔) ควรนำองค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างด้านวิศวกรรมการจัดการแนวเขตที่ชัดเจน เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ในภายหลัง

๕) ควรมีการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในการกำหนดแนวเขตป่าพรุโต๊ะแดง

◆ หน่วยงานที่ดำเนินการจัดทำแนวเขตและราษฎรในพื้นที่ ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแนวเขตในรูปแบบ ดังนี้

๑) สร้าง MOU ร่วมกัน (เดินตรวจสอบร่วมกัน) โดยเจ้าหน้าที่ส่วนงานต่างๆ และชาวบ้านร่วมกันเดินสำรวจร่วมกันเพื่อสร้างการรับรู้รับทราบเกี่ยวกับแนวเขตที่จะกำหนด

๒) ควรมีแผนการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการ โดยเฉพาะการบูรณาการระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกรมที่ดินในการตรวจสอบแนวเขตที่ดิน ทั้งนี้ ควรมีการจัดทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมผู้ประสานงาน (ที่มีความเข้าใจ) ระหว่างหน่วยงาน

๓) การพูดคุยสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐกับราษฎรในการรับรองแนวเขต อีกทั้ง ควรมีการจัดทำเวทีประชาคมชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง

◆ การดำเนินการทางด้านกฎหมาย เพื่อร่วมบริหารจัดการการจัดทำแนวเขต

๑) การดำเนินการจัดทำแนวเขตต้องถูกต้องตามระเบียบและโปร่งใส รวมทั้ง ไม่ขัดกับกฎหมายของหน่วยงานใดๆ

๒) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองร่วมกันให้ถูกต้องโปร่งใส ไม่ขัดแย้งต่อกฎหมาย

๓) การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสมของพื้นที่

๔) แนวเขตที่กำหนดขึ้น ควรมีกฎหมายรองรับอาจเป็นในลักษณะการทำ MOU เฉพาะพื้นที่

๕) เห็นควรมีการใช้มาตรา ๔๔ ในการบังคับใช้

๖) ควรสร้างความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่ให้เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาป่าพรุโต๊ะแดง

◆ การตรวจสอบสิทธิ์และการจัดทำแผนที่

๑) ควรดำเนินการจัดทำแผนที่ขอบเขตที่ชัดเจนและถูกต้อง

๒) ควรนำข้อมูลที่ดินเอกสารสิทธิ์ครอบครองโดยชอบถ่ายทอดลงในแผนที่การใช้ที่ดิน

๓) ควรมีการตรวจสอบสิทธิ์ก่อน – หลัง ในการครอบครองที่ดินของราษฎรให้ชัดเจน

๔) ตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ถูกต้อง ชัดเจน และมีความเข้าใจที่ตรงกัน ปัจจุบันยังคงมีความทับซ้อนในการกำหนดขอบเขตต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเขตอนุรักษ์ เขตสงวน เขตพัฒนา เขตคุ้มครอง เขตการประกาศตามพระราชบัญญัติต่างๆ

๕) ระบุว่าที่ดินของกรมที่ดินเกิดการซ้อนทับกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทำให้เกิดปัญหาเรื่องฐานข้อมูลในการจัดทำขอบเขต ดังนั้น ควรสร้างฐานข้อมูลเรื่องพื้นที่ที่ชัดเจน ถูกต้อง และครบถ้วน ทั้งนี้ ควรร่วมกำหนดความหมายของเขตพื้นที่แต่ละประเภทให้มีความเข้าใจตรงกันในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง

๖) ต้องสร้างการยอมรับในข้อตกลงของการจัดทำขอบเขตของหน่วยงานส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคที่ลงพื้นที่สำรวจ ซึ่งปัจจุบันแต่ละหน่วยงานยังมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน

๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบขอบเขต

ป่าพรุโต๊ะแดง

- ควรสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนตั้งแต่ภาคประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ มาร่วมพูดคุย ร่วมบูรณาการความร่วมมือในการกำหนดข้อตกลงต่างๆ ที่จะดำเนินการร่วมกัน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และความชัดเจน โดยควรสอบถามความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ด้วยว่ามีความต้องการอะไร และภาครัฐสามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้มากน้อยแค่ไหน และมีอะไรที่จะต้องทำร่วมกันบ้าง ตัวอย่างเช่น หากมีประชาชนรुक้าเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่เขตป่าพรุเสื่อมโทรมแล้ว ภาครัฐไม่ควรใช้วิธีการยึดคืนพื้นที่ แต่ควรใช้การพูดคุยและทำข้อตกลงในการใช้พื้นที่ ดังกล่าวอย่างเหมาะสม เช่น ห้ามทำการซื้อ-ขายเปลี่ยนมือ ห้ามรุกกล้าเพิ่ม ให้ใช้ประโยชน์ทำกินเฉพาะทำการเกษตรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น และห้ามดำเนินการก่อสร้างถาวรวัตถุใดๆ ในพื้นที่นั้น เป็นต้น

- ควรพิจารณานำมาตรการเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สามารถดำเนินการได้ มาช่วยสนับสนุนการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดง

- กำหนดอาชีพที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ และมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดง เช่น การปลูกต้นไม้ที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และการทำกิจกรรมการเกษตรแบบผสมผสาน รวมกลุ่มกันปลูก รวมกลุ่มกันเลี้ยง รวมกลุ่มกันผลิต ในรูปแบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่

- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนราธิวาสควรจัดทำ Zoning และการจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกรอบขอบป่าพรุ ประเภทพืช และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก โดยต้องไม่ขัดแย้งในการบริหารจัดการน้ำป่าพรุโต๊ะแดง

๓) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงให้มีความอุดมสมบูรณ์

และยั่งยืน

- ควรมีการจัดทำแผนแม่บทในการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง เพื่อให้แผนการดำเนินการต่างๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

- ผู้นำชุมชน ประชาชน ภาครัฐ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมรณรงค์ในการปลูกป่าเสริมในเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

- ควรมีการวางแผน และสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน ในทุกกิจกรรมที่จะดำเนินการในพื้นที่

- ปลูกฝังเด็ก และเยาวชน สร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์พื้นที่พรุ ในกิจกรรมต่างๆ เช่น การป้องกันควบคุมไฟป่า การปลูกป่า

- จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกในการดูแลป่าพรุโต๊ะแดง

- กำหนดหลักเกณฑ์ ทำข้อตกลงร่วมกัน ป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่า และกระทำการใดๆ ในสิ่งที่จะก่อให้เกิดการทำลาย และสร้างความเสียหายกับป่าพรุได้

๒.๓.๒ การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมทั้งในและนอกพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง

◆ กรณีน้ำแล้ง

- จัดเวรยาม ตรวจสอบติดตามดูแลพื้นที่พรุร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชรบ. ผรส. และประชาชนในชุมชน
- เปิด-ปิด ประตูน้ำ ในระดับที่เหมาะสม และการกำหนดว่าจะเปิด-ปิด ในห้วงเวลาใด ในระดับใด ซึ่งควรจะมีการเชิญทุกภาคส่วนมาประชุมพิจารณาร่วมกัน
- ควรทำแก้มลิงเพื่อเก็บกักน้ำเป็นช่วงๆ
- ควรจัดตั้งกองทุนให้แก่สมาชิกที่มีพื้นที่รอบขอบพรุเพื่อใช้เป็นงบประมาณสำหรับการดูแลในด้านต่างๆ
- ควรมีงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐให้แก่หมู่บ้านเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ และป้องกันการเกิดเหตุ เช่น ใช้ทำฝายกั้นน้ำ

◆ กรณีน้ำท่วม

- ควรมีการระบายน้ำไม่ให้ไหลเข้าพื้นที่การเกษตร เนื่องจากน้ำในพื้นที่พรุเป็นน้ำเปรี้ยว พอไหลเข้าพื้นที่เกษตรก็จะทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหาย
- ควรให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานเข้ามาดูแล เรื่องวิธีการบริหารจัดการน้ำ เพราะเวลาฝนตกน้ำจากเขาสุกิริณี ไหลลงมารวมผสมกับน้ำพรุ จะทำอย่างไร มีวิธีการชะล้างหรือระบายอย่างไร ให้น้ำสามารถใช้ประโยชน์ได้
- ควรมีการลงนาม MOU ร่วมกันระหว่างไทยและมาเลเซีย ในการบริหารจัดการน้ำในแม่น้ำสุโงโก-ลก เช่น การร่วมกันขุดลอกไม่ให้คลองตันเขิน เพื่อให้ระบายน้ำได้เร็วป้องกันไม่ให้น้ำท่วม
- ควรมีการทำแก้มลิงเก็บกักน้ำที่บริเวณตำบลกายูคละ อำเภอมะนัง

การระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของกลุ่มที่ ๑ (เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ)

การระดมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของกลุ่มที่ ๒ (ราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง)

การนำเสนอผลการอภิปรายของกลุ่มที่ ๑ (เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ)

การนำเสนอผลการอภิปรายของกลุ่มที่ ๒ (ราษฎรในอำเภอที่เกี่ยวข้อง)

นางสายหยุด เพ็ชรสุข ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ
เป็นประธานปิดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓

ตารางสรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓
ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม ๒๕๖๑
ณ เขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

หัวข้อการอภิปราย	ผลการอภิปรายและข้อคิดเห็น
◇ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๑ หัวข้อ : การบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงและการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง	
๑. การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่พรุโต๊ะแดงและบริเวณนอกพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง	๑.๑ รูปแบบ : ควรมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำ กรมชลประทาน ได้จัดทำคันกันน้ำไว้แล้ว จะต้องมีการสร้างฝายชะลอน้ำ ทำแนวเขตป้องกันน้ำเปรี้ยวเพื่อการเกษตร ๑.๒ ปัญหา/อุปสรรค/การปรับปรุง : งบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ การบริหารจัดการน้ำในป่าพรุโต๊ะแดง ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมรอบป่าพรุ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่บริเวณรอบขอบพรุ ทำให้เส้นทางน้ำธรรมชาติเปลี่ยนทิศทาง ๑.๓ แนวทางแก้ไข : ให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกในด้านการบริหารจัดการน้ำ ควรมีการสร้างระบบชลประทานให้ครอบคลุม
๒. การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่พรุโต๊ะแดง	๒.๑ ปัญหา/อุปสรรค/การปรับปรุง : - แนวเขตป่าพรุโต๊ะแดง : มีการจัดทำไม่ชัดเจน ทำให้ยังมีข้อขัดแย้งกับราษฎรในการพิสูจน์สิทธิ์ - ราษฎรในพื้นที่ : มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเป็นที่ดินทำกิน หาของป่า ลักลอบตัดต้นไม้ ใช้ประโยชน์ในที่ดินผิดประเภท ขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่า อีกทั้งราษฎรบางส่วนยังไม่เปิดใจรับฟังข้อเสนอแนะจากหน่วยงานภาครัฐ - ข้อกฎหมาย : การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มงวดเท่าที่ควร/กฎระเบียบบางข้อไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา

หัวข้อการอภิปราย	ผลการอภิปรายและข้อคิดเห็น
	๒.๒ แนวทางแก้ไข : - แนวเขตป่าพรุโต๊ะแดง : ควรมีการจัดทำแนวเขตให้ชัดเจน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของราษฎร อีกทั้ง ควรทำข้อตกลงเกี่ยวกับการพิสูจน์แนวเขตให้ชัดเจนระหว่างผู้นำชุมชน/ผู้นำศาสนา ราษฎรในพื้นที่ และภาครัฐ นอกจากนี้ ควรพิจารณาการขุดคูระบายน้ำเพื่อเป็นแนวกันชน รวมทั้ง ควรส่งเสริมปลูกต้นไม้เป็นแนวเขตรอบป่าพรุ - ราษฎรในพื้นที่ : ควรมีการอนุญาตให้ราษฎรเข้าทำการเกษตรได้และขึ้นทะเบียนโฉนดที่ดินเพื่อใช้พื้นที่ทำการเกษตร แต่มีเงื่อนไขให้ราษฎรปลูกป่าทดแทน และควรมีการสำรวจเกษตรกรที่เป็นเกษตรกรจริงหรือเอกชนดำเนินการ - ข้อกฎหมาย : แก้ไขกฎหมายระเบียบให้ชัดเจนและครอบคลุม - การสร้างความสัมพันธ์ : เจ้าหน้าที่ภาครัฐโดยเฉพาะด้านงานป่าไม้ ควรลงพื้นที่พบปะราษฎรให้มากขึ้น รวมทั้งเพิ่มเติมการประชาสัมพันธ์ที่จะช่วยสร้างความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่ให้ทั่วถึง อีกทั้งสร้างเครือข่ายประชาชนในการดูแลรอบขอบป่าพรุ และภาครัฐควรส่งเสริมให้ราษฎรทำเกษตรกรรมให้เหมาะสมกับพื้นที่และเข้ามาดูแลเรื่องการตลาดให้กับเกษตรกร
๓. การควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง	๓.๑ ปัญหา/อุปสรรค/การปรับปรุง : - การบริหารจัดการ : ฝนทิ้งช่วงนานทำให้เกิดไฟป่า แหล่งน้ำไม่เพียงพอในการสูบน้ำเพื่อดับไฟป่า การแก้ปัญหา/การพัฒนาล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ นโยบายของภาครัฐที่แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด - ราษฎรในพื้นที่ : ทิ้งกันบูหรือเกิดจากความคึกคะนองของราษฎรบางส่วน ไม่สามารถเข้าพื้นที่เพื่อดับไฟได้เนื่องจากติดพื้นที่เกษตรกรรมของราษฎร ราษฎรไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการป้องกันและดับไฟป่าและความไม่เข้าใจ/ขาดความรู้เกี่ยวกับโทษและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากไฟป่า ๓.๒ แนวทางแก้ไข - การบริหารจัดการ : ขุดคลองเพิ่มแนวกันไฟ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนควรร่วมกันบูรณาการการแก้ไขปัญหา อีกทั้ง ควรประสานกรมฝนหลวงและการบินเกษตรล่วงหน้า เพื่อทำฝนหลวงรวมทั้ง เตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร กำลังคน ในการดับไฟป่า - ราษฎรในพื้นที่ : สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่หวงแหนป่าและส่งเสริมการปลูกป่า

หัวข้อการอภิปราย	ผลการอภิปรายและข้อคิดเห็น
◈ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๒	
หัวข้อ : การประกอบอาชีพ/ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง และแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎร	
๑. การประกอบอาชีพ ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง	๑.๑ ส่วนราชการเข้าไปส่งเสริมให้แก่ราษฎร : การจัด Zoning การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรและนอกการเกษตร การส่งเสริมการปลูกป่า สร้างธนาคารต้นไม้ ส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่ ส่งเสริมการทำอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ให้แก่ราษฎร อบรมให้ความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพด้านอาชีพให้แก่ราษฎร และการจัดตั้งกลุ่มมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ๑.๒ อาชีพที่ราษฎรใช้ประกอบอาชีพ : หาของป่า การทำการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น ปลูกปาล์ม หลุมพี สาครู ไม้เสม็ด ปลูกพืชผักสวนครัว ทำสวนผลไม้ ทำนา การเผาถ่าน การทำปศุสัตว์ การทำการประมง จักสาน การแปรรูปข้าวกล้อง ข้าวซ้อมมือ แป้งสาครู และการเลี้ยงผึ้ง
๒. ปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่รอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง	๒.๑ การบริหารงานของหน่วยงาน : นโยบาย Zoning ไม่ได้ถูกนำไปใช้โดยหน่วยงานในพื้นที่ นโยบายของหน่วยงานมีความซ้ำซ้อน ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและไม่มีการติดตามประเมินผล อีกทั้ง การส่งเสริมอาชีพของหน่วยงานภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการของราษฎร ๒.๒ เกษตรกรผู้รับประโยชน์ในพื้นที่ : เกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ที่ใช้ประกอบอาชีพ กลุ่มเกษตรกรไม่เข้มแข็ง เยาวชนรุ่นใหม่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินยังไม่มีความชัดเจน และมีการทำประมงผิดวิธี ๒.๓ สาธารณูปโภค ปัจจัยการผลิต และศัตรูพืช : เส้นทางสัญจรชำรุด ขาดปัจจัยการผลิต และประสบปัญหาเรื่องโรค สัตว์ และแมลงศัตรูพืช ๒.๔ สิ่งแวดล้อม : สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง ดินเปรี้ยว น้ำท่วมน้ำแล้ง น้ำเปรี้ยว น้ำไม่เพียงพอ และน้ำเสียจากโรงงานยางพารา ๒.๕ เรื่องอื่นๆ : ปัญหาด้านสังคม และผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ

หัวข้อการอภิปราย	ผลการอภิปรายและข้อคิดเห็น
๓. แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงอย่างเหมาะสม	๓.๑ การบริหารงานของหน่วยงาน : ควรส่งเสริมและนำนโยบาย Zoning ไปใช้อย่างจริงจัง ให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ/ข้อกฎหมายในพื้นที่รอบขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดง จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน การดำเนินโครงการต่างๆ ควรทำอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดตั้งจุดรับซื้อ พร้อมทั้งแหล่งจำหน่าย ผลผลิตทางการเกษตร ๓.๒ เกษตรกรผู้รับประโยชน์ในพื้นที่ : อบรมให้ความรู้แก่ราษฎรเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในทุกมิติและการทำประมงที่ถูกต้อง สำนวความต้องการในการประกอบอาชีพส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้แก่ราษฎรในรูปแบบกลุ่มและอาชีพนอกภาคการเกษตร รวมทั้ง จัดทำโครงการเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่สนใจในอาชีพการทำการเกษตร ๓.๓ สาธารณูปโภค ปัจจัยการผลิต และศัตรูพืช : ปรับปรุงซ่อมแซมเส้นทางสัญจร ให้องค์ความรู้ เรื่องการป้องกัน/กำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช รวมทั้งวิธีการผลิตปัจจัยการผลิตต่างๆ อีกทั้งสนับสนุน ปัจจัยการผลิตที่ดี มีประสิทธิภาพและเหมาะสม ๓.๔ สิ่งแวดล้อม : อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับฤดูกาลและสภาพพื้นที่ สร้างเขื่อนเพื่อรองรับน้ำ/ดินเปรี้ยว การบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม และแจ้งเจ้าของกิจการ/โรงงานให้จัดทำบำบัดน้ำเสีย ๓.๕ เรื่องอื่นๆ : รณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้ง สร้างเครือข่ายเพื่อให้ราษฎร ช่วยดูแลไม่ให้ยาเสพติดแพร่ระบาดในพื้นที่

หัวข้อการอภิปราย	ผลการอภิปรายและข้อคิดเห็น
◆ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ครั้งที่ ๓ หัวข้อ : การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วม	
๓.๑) การบริหารจัดการขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ๓.๑.๑) รูปแบบการจัดทำขอบเขตพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงที่เหมาะสม	๑. ควรสร้างวิธีการจัดทำแนวเขตป่าพรุที่ชัดเจน - ทำฟักัดปักหลักเขตให้ชัดเจน โดยอาจจะใช้เสาปูน เสาคอนกรีต หรือหลักกิโล รั้วลวดหนาม หรือกำแพง เป็นแนวขอบตลอดระยะ - ปลูกลั่นไม้เป็นแนวป่ากันชน ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยยึดหน้าดินให้ดินแข็งแรง และชุมชนได้ประโยชน์ใช้สอยด้านอื่นๆ - ขุดคู คลอง และร่องน้ำ ล้อมรอบ บริเวณรอยต่อ - ควรนำองค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างด้านวิศวกรรมการจัดการแนวเขตที่ชัดเจนมาใช้ - ควรมีการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในการกำหนดแนวเขตป่าพรุโต๊ะแดง ๒. หน่วยงานที่ดำเนินการจัดทำแนวเขตและราษฎรในพื้นที่ ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำ - สร้าง MOU ร่วมกัน โดยเจ้าหน้าที่ส่วนงานต่างๆ และชาวบ้านร่วมกันเดินสำรวจร่วมกัน - ควรมีแผนการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการ โดยเฉพาะการบูรณาการระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกรมที่ดินในการตรวจสอบแนวเขตที่ดิน - การพูดคุยสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐกับราษฎรในการรับรองแนวเขต ๓. การดำเนินการทางด้านกฎหมาย - การดำเนินการจัดทำแนวเขตต้องถูกต้องตามระเบียบและโปร่งใสรวมทั้ง ไม่ขัดกับกฎหมาย - ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองร่วมกันให้ถูกต้องโปร่งใสไม่ขัดแย้งต่อกฎหมาย - การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสมของพื้นที่ - แนวเขตที่กำหนดขึ้น ควรมีกฎหมายรองรับ - เห็นควรมีการใช้มาตรา ๔๔ ในการบังคับใช้ - ควรสร้างความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่ให้เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

หัวข้อการอภิปราย	ผลการอภิปรายและข้อคิดเห็น
	๔. การตรวจสอบสิทธิ์และการจัดทำแผนที่ - ควรดำเนินการจัดทำแผนที่ขอบเขตที่ชัดเจนและถูกต้อง - ควรนำข้อมูลที่ดินเอกสารสิทธิ์ครอบครองโดยชอบถ่ายทอดลงในแผนที่การใช้ที่ดิน - ควรมีการตรวจสอบสิทธิ์ก่อน – หลัง ในการครอบครองที่ดินของราษฎรให้ชัดเจน - ตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ถูกต้องและเข้าใจที่ตรงกัน - ควรสร้างฐานข้อมูลเรื่องพื้นที่ที่ชัดเจน ถูกต้อง และครบถ้วน ทั้งนี้ ควรร่วมกำหนดความหมายของเขตพื้นที่แต่ละประเภทให้มีความเข้าใจตรงกันในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง - ต้องสร้างการยอมรับในข้อตกลงของการจัดทำขอบเขตของหน่วยงานส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคที่ลงพื้นที่สำรวจ
๓.๑.๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดง	๑. ควรสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนตั้งแต่ภาคประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ มาร่วมพูดคุย ร่วมบูรณาการความร่วมมือในการกำหนดข้อตกลงต่างๆ ที่จะดำเนินการร่วมกัน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และความชัดเจน ๒. ควรพิจารณานำมาตรการเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สามารถดำเนินการได้ มาช่วยสนับสนุนการวางแผนการใช้ประโยชน์ในที่ดินรอบขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดง ๓. กำหนดอาชีพที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ และมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดง ๔. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนราธิวาสควรจัดทำ Zoning และการจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกรอบขอบป่าพรุ ประเภทพืช และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก โดยต้องไม่ขัดแย้งในการบริหารจัดการน้ำป่าพรุโต๊ะแดง

หัวข้อการอภิปราย	ผลการอภิปรายและข้อคิดเห็น
๓.๑.๓) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง ให้มีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน	๑. ควรมีการจัดทำแผนแม่บทในการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง ๒. ผู้นำชุมชน ประชาชน ภาครัฐ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมรณรงค์ในการปลูกป่าเสริม ๓. ควรมีการวางแผนและสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน ๔. ปลูกฝังเด็ก และเยาวชน สร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์พื้นที่พรุในกิจกรรมต่างๆ ๕. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกในการดูแลป่าพรุโต๊ะแดง ๖. กำหนดหลักเกณฑ์ ทำข้อตกลงร่วมกัน ป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่า
๓.๒ การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมทั้งในและนอกพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง ๓.๒.๑ กรณีน้ำแล้ง	๑. จัดเวรยาม ตรวจติดตามดูแลพื้นที่พรุร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชรบ. ผรส. และราษฎร ๒. เปิด-ปิด ประตูน้ำ ในระดับที่เหมาะสม และการกำหนดว่าจะเปิด-ปิด ในห้วงเวลาใด ในระดับใด ซึ่งควรจะมีการเชิญทุกภาคส่วนมาประชุมพิจารณาร่วมกัน ๓. ควรทำแก้มลิงเพื่อเก็บกักน้ำเป็นช่วงๆ ๔. ควรจัดตั้งกองทุนให้แก่สมาชิกที่มีพื้นที่รอบขอบพรุเพื่อใช้เป็นงบประมาณสำหรับการดูแล ๕. ควรมีงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐให้แก่หมู่บ้านเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและป้องกัน
๓.๒.๒ กรณีน้ำท่วม	๑. ควรมีการระบายน้ำไม่ให้ไหลเข้าพื้นที่การเกษตร ๒. ควรให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานเข้ามาดูแล เรื่องวิธีการบริหารจัดการน้ำ ๓. ควรมีการลงนาม MOU ร่วมกันระหว่างไทยและมาเลเซีย ในการบริหารจัดการน้ำในแม่น้ำสุโขทัย-ลก ๔. ควรมีการทำแก้มลิงเก็บกักน้ำที่บริเวณตำบลกายูคละ อำเภอแว้ง